

PIIKKIÖ, HADVALA

Inventointi ja koekaivaus

07.07 - 20.07.1983

PIIKKIÖ, HADVALA

Inventointi ja koekaivaus

07.07 - 20.07.1983

Kunta : Piikkiö
 Kylä : Hadvala
 Tilat : 2:132 (Rekola), omistaja Piikkiön kunta
 5:33 (Mattilanmaa), omistaja Piikkiön kunta
 3:178 (Seppälän Vanhatalo), omistaja Piikkiön kunta
 3:59 (Asunto), omistaja Oy Navire Ab

Peruskarttalehti : 2021 03
 MK 1:2000 -pohjakartat : 2021 03 02/16-17
 2021 03 02/18-19

Koordinaatit : x 6702 40-50
 y 2417 70 - 2418 14
 z n. 13-22 m mpy (arvioitu MK 1:2000-kartasta)

Löydöt : TYA 229:1-126

Valokuvat : Piikkiö, Hadvala 1983 I-XXI
 Piikkiö, Hadvala 1983 1-39

Kaivauskertomus : 13 sivua
 1 liite (fosfaattinäytteet)
 6 karttaliitettä
 11 valokuvaliitettä (1-3 valokuva-luettelo)

Kertomukseen kuuluu lisäksi 16 kaivauskarttaa, jotka on liitetty kertomuksen karttaliitteiden perään.

Hadvalan kylän Rekolan, Mattilanmaan ja Seppälän Vanhatalon tilat sijaitsevat aivan Piikkiön keskustan tuntumassa, n. 500-800 m Piikkiön kirkosta länteen. Tutkimusalue sijaitsee Turku-Helsinki -tien pohjoispuolella, Wärtsilän (ent. Naviren) tehdashallien takana. (Karttaliite 1)

Hadvalan kylä valittiin tutkimuskohteeksi siksi, että se historiallisten tietojen perusteella kuuluu Piikkiön vanhimpiin. Kenttätyö keskittyi kolmen pienen n.s. kulttuurii- tai indikaattorikasveja kasvavan mäen mahdollisten esihistoriallisten asutusjälkien todentamiseen. Indikaattorikasveja on Piikkiössä tutkinut Aarre Koskinen, jonka laatimien karttojen perusteella tutkitut mäet olivat useiden ilmaisijalajien esiintymisalucita. Vihjeitä Naviren tehdashallien takaisen mäen kiinnostavuudesta antoi myös EK Markku Ikäheimo, joka gradu-työssään on käsitellyt Piikkiön rautakautista asutuskehitystä.

Rekolan tila on lehtipuita kasvava heinikkoinen mäki, jonka etelärinne koostuu omakotitonteista (karttaliite 2). Tilan itäosassa oli havaittavissa jälkiä uudemmas- tuksesta. Piikkiön keskustan osayleiskaavassa alue on kaavoitettu erillispientalovaltaiseksi asuntoalueeksi.

Mattilanmaan tila sijaitsee Rekolasta itään, kapean tien toisella puolella. Mäen korkeimmissa kohdissa on esillä avokallio, muutoin rinteet ovat ruohikkoisia, paikoin harvan puuston peittämät (valokuvaliite 6, kuva 18). Uudemman asutuksen jälkiä oli havaittavissa vain alueen länsiosan pohjoispuolella, muutoin mäki ei vaikuttanut uudemman asutuksen turmelemalta. Piikkiön keskustan osayleiskaavassa alue on varattu lähivirkistysalueeksi.

Seppälän Vanhatalo ja sen eteläpuolella sijaitseva Asunnon tila on edellisistä n. 200 m itään, pienen peltoaukean toisella puolella (valokuvaliite 11, kuva 22). Tutkittu länsirinne on ruohikkoinen, paikoin katajia kasvava rinne, jossa siellä täällä näkyy avokallio. Mäen itäpuolella on omakotitontteja. Piikkiön keskustan osayleiskaavassa Seppälän Vanhatalo on kaavoitettu pientalovaltaiseksi asuntoalueeksi ja Wärtsilä-Naviren omistama Asunto (josta tehtiin esihistoriallisia löytöjä) on varattu teollisuus- ja varastoalueeksi.

Seuraavassa käydään läpi edellä esitellyt kolme tutkimusaluetta erillisinä kokonaisuuksina, pohtimatta niiden keskenäistä suhdetta. Erityistä huomiota pyritään kiinnittämään esihistoriallisten kulttuurikerrostumien erottamiseen uudemmissa kerrostumista.

REKOLA

Työ aloitettiin luomalla maastoon koordinaatisto, jonka ruutukooksi valittiin 10 m. Koekuoppia on siis tiheimmillään 10 m:n välein. Lähtöpisteeksi valittiin tonttien 2:57, 2:41 ja Rekolan (2:132) välinen rajapyykki, jolle annettiin koordinaatit h/4. Numerot kasvavat pohjoiseen päin ja aakkoset kulkevat lännestä itään. Yhteensä tutkittiin 26 koekuoppaa.

Koekuopat

Kuten odotettua, osoittautui koordinaatiston itäosan koekuoppien tavallisimmiksi löydöiksi tiilenpalaset. Niitä löytyi koekuopista k ja l/8 sekä m/9 ja 10. Tiili esiintyi aina vaihtelevanpaksuisessa harmaassa kulttuurimaassa. Ainoastaan yhdessä tapauksessa sen ohella havaittiin palaneen saven pala (m/9). Vaikuttaa siltä, että linjan 8 pohjoispuolelle ei ole muodostunut esihistoriallista asutuskerrostumaa, tai että mahdollisesti paikalla ollut sellainen on tuhoutunut.

Linjan 7 eteläpuoliselta alueelta havaitut kulttuurikerrokset olivat väriltään täsmälleen samanlaisia kuin edellä mainitut, mutta tiili ei näissä esiintynyt niin yleisesti. Ainoat havainnot tiilestä tehtiin kuopista c/4 ja l/7.

Vaihtelevanpaksuisia harmaita kerrostumia todettiin pisteissä c, d ja g/4 (pisteessä e/4 oli epävarma kerrostuma ja f/4 osui sekundaariseen kuopanteeseen), e-g/5 (5/d osui avokallioon), g, h, j/6 (f ja i/6 osuivat kallioon) sekä pisteissä j,k/7. Koekuopasta l/7 paljastui muita vahvempi kulttuurikerros, joka vaikutti olevan tummimmillaan n. 40 cm:n syvyydellä, heti ennen sen alla olevaa savikerrosta. Vaikuttii siltä, että tiilenpalaoja ja vaaleita palaneen saven paloja löytyi ylemmistä kerroksista ja että pari tummaa palaneen saven murua tulivat syvennältä.

Pisteen l/7 ohella löytyi pieniä palaneen saven paloja pisteistä c/4, g/4, f/5, j/6 ja k/7. Pisteestä c/4 löytyneistä savenpalasista tulkittiin myöhemmin yksi keramiikanpalaksi.

Koekuopasta i/5 paljastui erittäin tummaa maata heti turpeen alta. Maassa vaikutti olevan hiilenmuruja, nokea ja palaneita kiviä. Löytyi pari poltetun luun siirua sekä muutama palaneen saven pala. Tumma maa jatkui ainakin n. 50 cm:n syvyyteen saakka.

Koekuoppa h/5 osui kohtaan, jossa turvetta oli ohuelti joko kallion tai kivipakkauksen päällä. Kun turve poistettiin huomattiin että maa sen alla oli erittäin tummaa.

Koska epäiltiin että kyseessä oli polttokenttäkalmisto, päätettiin pisteiden i/5 ja h/5 kohdalle avata hieman suuremmat koeruudut asian selvittämiseksi.

Koeruudut

Koekuoppa h/5:n ympärille avattiin n. 60x60 cm:n koeruutu, jota kaivettiin vain kiveykseen saakka. Kiviä ei siis poistettu lainkaan. Suurien (halkaisijaltaan n. 30 cm) kivien välissä oli pikkukiviä ja maa oli tummaa kulttuurimaata, jossa siellä täällä oli hiili- ja nokiläikkiä. Kivien välistä löytyi keramiikkaa (kaikki palat samasta keskittymästä) ja yksi kvartsi-iskos. (Valokuvaliite 5, kuvat 24 ja 25)
Ruutu peitettiin heti kun muinaisjäännös oli todettu.

Koekuoppa i/5:n kohdalle avattiin n. 50x100 cm:n koeruutu. Turpeen alta paljastui tiivis pikkukivipakkaus, jonka kaivaja valitettavasti oli ehtinyt rikkoa osittain, ennen kuin se ehdittiin dokumentoida.

Ruutu valokuvattiin vasta kun päällimmäiset pikkukivet oli kokonaan poistettu ja hieman suurempien kivien muodostama pinta oli tullut esiin (valokuvaliite 4, kuva 23). Maa oli kiveyksen lomassa erittäin tummaa ja siinä oli pieniä hiilenpaloja sekä kolme pientä palaneen saven palaa. Muita löytöjä olivat kaksi pientä poltetun luun palaa. Koska koeruudusta h/5 oli löytynyt rautakautista keramiikkaa ja koska ruudun i/5 kiveys vaihtui liittyvän edelliseen, niin kaivamisen jatkamista pidettiin tarpeettomana. Pikkukiveys pyrittiin ennallistamaan kaivajan ohjeiden mukaisesti ja koekuoppa i/5 merkittiin puisella merkkipaalulla, joka jäi hieman näkyviin turvepinnan yläpuolelle.

Todettu muinaisjäännös tulkittiin polttokenttäkalmistoksi. Sen laajuudesta kertoo ainoastaan koekuopin tehdyt havainnot, koska maanpäällisiä rakenteita ei havaittu. Paikoin näkyi turpeesta esiin pistäviä kiviä, mutta niitä ei havaittu oletetulla kalmiston alueella. Vuodenaika maanpäällisten havaintojen tekemiseen oli kuitenkin mahdollisimman huono. Kalmisto saattaa etelään päin olla vaikka kuinka laaja, koska linjan 5 eteläpuolelle ei kalmiston kohdalla koekuoppia tehty.

Yhteenveto (Rekola)

Mäen korkeimman kohdan eteläpuolella sijaitsee rautakautinen polttokenttäkalmisto. Kalmiston ympäristössä, sekä itä- että länsipuolella on vaihtelevanpaksuisia harmaita kulttuurikerroksia, joita ei kuitenkaan voida tulkita varsinaisiksi asuinpaikkakerrostumiksi, koska keramiikka- y.m. löydöt puuttuvat. Myöskin itse kulttuurikerrokset vaikuttivat hyvin "laihoilta". Kerroksien ajoitus on tietenkin mahdotonta, mutta tuntuisi luonteeltaan, että ne ovat syntyneet kalmiston käytön yhteydessä.

Itärinteen pohjoisosassa on selviä jälkiä myöhemmästä asutuksesta. Näkyvissä on ainakin yhden rakennuksen paikka. Alueelle tehdyt koekuopat indikoivatkin selvästi myöhempää asutusta, mutta mitään esihistorialliseen asutukseen viittaavaa ei havaittu.

KATTILANKAA

Koordinaatiston lähtöpisteeksi valittiin kallioon hakattu metalliputki, joka karttaan on merkitty numerolla 16 (karttaliite 2). Kyseessä on signaloitu kiintopiste y 7864,045 x 2447,037 h(N-43) 20,473 (Piikkiön asemaseudun rakennussuunnittelumittauksen koordinaattiluettelo, mitannut vuonna 1955 Maasto Oy).

Piste 16 sai koordinaatit e/5. Numerot kasvavat pohjoiseen päin ja aakkoset kulkevat lännestä itään. Koordinaatiston ruutukoko on 10 m, joten koekuoppia on tiheimmillään 10 m:n välein. Yhteensä tutkittiin 71 koekuoppaa.

Korkeuskiintopiste siirrettiin koeruutu 2:n kohdalle pisteestä 16. Kahdessa mittauksessa saatiin erotukseksi 523 ja 525. Vähentämällä pisteen 16 korkeudesta lukemien keskiarvo, saatiin kaivausalueen kiintopisteen korkeudeksi 15,23 m mpy.

Koekuopat

Koekuoppien perusteella osoittautui, että paikalla on ollut pitkäaikainen asutus, ja että kulttuurikerrostumat paikoin ovat erittäin kompleksisia ja sekoittuneita. Havaintojen tekeminen kerrostumien luonteesta ja ajoituksista ei onnistunut koekuoppien perusteella. Kerroksien sijainnista ja niiden ulkonäöstä pystyttiin sensijaan tekemään havaintoja, joiden perusteella voidaan esittää hypoteesejä niiden ajoituksista ja luonteesta.

Pisteissä e/4 (sekoittunut kohta tienleikkauksessa) ja l/10 (avokallio) havaintoja ei pystytty tekemään. Kulttuurikerrosta ei havaittu seuraavissa koekuopissa: d/9, e/8-9, f/5-7 ja 9, g/3, h/4, i/4, j/2 ja 5, k/7, l/2-4 ja 6-7, m/3-4, n/4-5 ja 7, o/5 ja 7 sekä p/8. Näistä l/2-4, m/3-4, n/4-5 ja o/5 sijaitsivat alueella, joka niistä paljastuneen paksun savikerroksen perusteella on ollut peltona.

Epävarmoja, löydöttömiä harmaita kulttuurikerroksia oli seuraavissa pisteissä: f/3 ja 8, g/4-5, j/4 ja 6, l/5 ja 9, m/7 ja 10 sekä n/8.

Koordinaatiston eteläosassa erottui erittäin vahva kulttuurikerros koekuopissa h/2-3 ja i/2-3. Selvin se oli pisteessä h/2, missä tumma maa jatkui n. 40 cm:n syvyyteen, sisältäen tiiltä ja palanutta savea. Pisteessä h/3 kerros oli vastaavanlainen, mutta ei yhtä syvä. Koekuopasta i/2 löytyi palanutta savea, muttei tiiltä, kuopasta i/3 tiiltä, muttei palanutta savea. Vaikutti siltä, että mainitut koekuopat sekä luultavasti myös kuopat j/1 (savimaassa tiilimurskaa), j/3 (ohut tumma kerros, josta löytyi palanutta savea) ja k/2 (n. 30 cm tummaa maata, josta palanutta savea), ovat osuneet kerrokseen, joka on muodostunut paikalla sijainneesta historiallisesta asutuksesta.

Edellä kuvatun kaltainen, n. 25 cm paksu tumma kulttuurikerros, oli pisteessä d/5. Se liittyyneen historiallisen ajan asutuksen jälkeksi, joista tehtiin havaintoja suunnilleen samalla kohdalla tien toisella puolella.

Koekuoppien h/5-7 kohdalla oli myös hyvin paljon edellisiä muistuttava kulttuurikerrostuma, josta löytyi palanutta savea ja tiiltä. Saman kerrostuman periferiaa lienevät pisteissä i/5 (ohut kerrostuma, josta palanutta savea) ja i/6 (ohut kerrostuma, josta tiiltä ja palanutta savea) havaitut kulttuurikerrokset.

Koekuopassa h/5 tumma kerros jatkui n. 40 cm:n syvyyteen. Löytyi yksi ulkopinnaltaan harmaan-ruskea keramiikanpala, jonka sisäpinnassa on ruskea lasite (TYA 229:32). Koekuopassa h/6 kulttuurikerros näytti jatkuvan vielä n. 60 cm:n syvyydellä maanpinnasta. Tiiltä ja palanutta savea löytyi erittäin runsaasti; tiiltä kuitenkin enemmän pintakerroksista. Kun esille tuli vedetyin viivoin koristeltu rautakautinen keramiikanpala, päätettiin avata paikalle hieman suurempi koeruu-tu. Koekuopassa h/7 tumman maan kerros jatkui n. 40 cm:n syvyyteen saakka.

Koekuoppa 2 kaivettiin ennen koordinaatistolinjojen vetämistä kohtaan, joka sijoittuu pisteiden l/5-6 ja m/5-6 väliin.

Maa oli turpeen alla kovaa savea, jossa n. 20 cm:n syvyydellä näkyi selvä palokerros. Maassa oli myös kiviä, palanutta savea, ja hieman hiiltä. Löytyi rautakautista keramiikkaa ja kaksi metalliesineen katkelmaa (TYA 229: 17). Vaikka ensin ajateltiin, että kyseessä olisi kalmisto, niin paikalle myöhemmin avattu koeruutu osoitti, että kyseessä on mitä tyypillisin asuinpaikkakerrostuma.

Rautakautisen-tyyppistä keramiikkaa löydettiin tämän lisäksi vielä koekuopista k/3, k/4, n/6 ja p/7. Pisteessä k/3 oli n. 40 cm:n syvyyteen ulottuva harmaa kulttuurikerros, josta löytyi hieman palanutta savea sekä yksi keramiikanpala. Pisteessä k/4 kerrostuma oli vastaavanlainen, mutta hieman ohuempi. Löytyi hieman palanutta savea ja vedetyin viivoiin koristellun astian pala. Koekuopasta n/6 paljastui kulttuurimaakerros, joka oli edellisiä tummempi. Löytyi konenaula, palaneen saven pala sekä punainen, mineraalisekoitteinen keramiikanpala. Koekuopasta p/7 löytyi yksi koristeltu keramiikanpalanen ja yksi palaneen saven pala. Kulttuurikerros oli n. 30 cm:n syvä ja väriltään harmaa. Myöhemmin paikalle avattiin pieni koeruutu.

Vaikutti siltä, että edellä mainitut neljä koekuoppaa sekä koekuopat k/5 (n. 40 cm kulttuurimaata, josta palanutta savea) ja m/6 (n. 40 cm kulttuurimaata, josta palanutta savea ja muutama tiilenpala) ovat osuneet rautakautiseen kulttuurikerrokseen, joka on muodostunut varsinaisen asunnon (koekuoppa 2) ympärille. (tietenkin, on myös mahdollista, että kerrostumista löytyy muita kiinteitä rakenteita, vaikka niitä ei koekuoppien perusteella pystynyt havaitsemaan)

Tutkitun alueen itärinteeseen kaivetuista koekuopista l/8, m/8-9, n/10 ja o/8-10 paljastui vaaleanharmaa kulttuurikerros, joka paksuimmillaan (l/8 ja o/10) ulottui n. 35 cm:n syvyyteen maanpinnasta. Kaikista mainituista koekuopista löytyi pieniä palaneen saven paloja; pisteistä l/8 ja o/9 lisäksi muutamia tiilenpaloja. Kulttuurikerroksen vaatimaton ulkonäkö antoi vaikutelman, että kyseessä ei ole varsinainen asuinpaikkakerrostuma, vaan pikemminkin asuinpaikan periferia-alue.

Koeruutu h/6

Pisteen h/6 kohdalle avattiin n. 50x100 cm oleva koeruutu, jonka pitkä sivu oli itä-länsi-suuntainen. Tarkoituksena oli selvittää kulttuurimaassa mahdollisesti havaittava kerrosjärjestys. Kaivaminen suoritettiin tasokaivauksena, jossa kerrosten paksuus oli 10 cm. Tasot dokumentoitiin valokuvaamalla.

Turpeen alta paljastui tummaa maata, jossa oli runsaasti tiilenpalasia. Ruudun keskellä näkyi suurehko kivi. Kun kaivamista jatkettiin osoittautui, että kivi oli halkaisijaltaan n. 30 cm. Ruudun itäpäässä näkyi tässä vaiheessa myös muutamia pienempiä kiviä. Kerroksesta 10-20 cm maanpinnasta otettiin talteen 195 g palanutta savea sekä kolme keramiikanpalaa, joista kahdessa ruskeanharmaassa oli karkea mineraalisekoite, yhden ollessa ruskealasisen punasaviastian pala. Lasitus oli viimeksimainitussa astiassa sisäpinnassa.

Kun koeruutu kaivettiin tasoon 30cm maanpinnasta, alkoi puhdasta maata tulla esiin ruudun länsipäästä. Ruudun keskellä sijainneen kiven eteläpuolelta löytyi levymäinen pronssihela. Muita löytöjä tästä kerroksesta olivat kolme mineraalisekoitteista keramiikanmurua sekä kaksi lasitettua astianpalaa. Palanutta savea löytyi 300 g.

Kerroksesta 30-40 cm maanpinnasta löytyi palanutta savea 75 g. Ruudun itäpäässä oli joitakin pieniä kiviä, mutta muuten ei havaittu mitään rakenteisiin viittaavaa. Seuraavassa kerroksessa kiviä esiintyi yhä itäpäässä; myös löydöt keskittyivät siihen osaan ruutua, missä kivet olivat. Löytyi n. 175 mm pitkä rautaveitsi sekä palanutta savea 89 g. Kivien seasta löytyi myös hiiltä, jossa paikoitellen havaittiin palamatontakin puuta.

Kun koeruutu kaivettiin tasoon 60 cm maanpinnasta alkoi sen länsipäästä paljastua yhä enemmän puhdasta maata. Palanutta savea löytyi 50 g. Löytyi myös punasaviesineen (astianpohjan tai muun esineen) katkelma sekä musta ja punaruskea mineraalisekoitteinen astianpala.

Kaivamista jatkettaessa itäpään kiveys poistettiin. Kerroksesta 60-70 cm maanpinnasta löytyi yksi keramiikanmurunen ja katkelmia saviesineestä, jossa on ollut kaksi neliön (sivu n. 3 mm) muotoa lähentelevää reikää. Palanutta savea saatiin talteen 87 g. Seuraavasta kerroksesta ei enää löytynyt palanutta savea, mutta sensijaan yksi savihyrrän katkelma. Puhdas hiekkamaa paljastui nyt koko ruudun alueella.

Koeruutu h/6 osui kohtaan, jossa kulttuurikerros vaikuttaa olevan poikkeuksellisen syvä. Ruudun länsipäässä kulttuurimaata oli n. 30-40 cm:n syvyyteen, mutta itäpäässä tumma maa jatkui n. 80 cm:n syvyyteen saakka (valokuva-liite 7, kuvat VII ja VIII). Pohjois- ja eteläreunojen leikkauksissa näkyi, että kulttuurimaa on muodostunut kuopanteeseen, jonka reuna on erittäin jyrkkä (valokuva-liite 8, kuva 15). Päätellen maalajista (hieka) täytyy kuopanteen olla keinotekoinen.

Ainoa havainto mahdollisesta rakenteesta oli ruudun itäpäästä paljastunut harva kiveys (valokuva-liite 8, kuva 7). Kulttuurimaassa ei myöskään pystytty havaitsemaan kerrostuneisuutta. Saattaa olla, että varsinainen kuopanne on vanhempi kuin sen yläpuolinen kulttuurikerros, mutta tälläkään seikka ei tullut ilmi koeruudun perusteella. Tiilenpalasia havaittiin kuitenkin vain pinta-kerroksissa, eikä lainkaan varsinaisessa kuopanteessa. Mikään seikka ei puhunut sen puolesta, että paikalla olisi esihistoriallinen asutuskerrostuma. Löytynyt rautakautinen keramiikanpala (koekuoppa h/6, TYA 229:33) sekä muut mahdolliset rautakautiset keramiikanpalat ovat voineet sekoittua uudempaan kulttuurimaahan koska lähistöllä on rautakautinen asuinpaikka.

Koeruutu p/7

Koekuoppa p/7:n kohdalle avattiin n. 50x50 cm oleva koeruutu, jonka avulla haluttiin saada viitteitä paikalta löytyneen rautakautisen keramiikanpalan kuulumisesta rautakautiseen asutuskerrostumaan.

Turpeen alta paljastui harmaata kulttuurimaata, josta löytyi balanutta savea. Kulttuurikerros oli kuitenkin ohut, sillä se muuttui jo n. 25 cm:n syvyydessä puhtaaksi hiesuksi ja hiekaksi. Löytyi hevosenkenkänaula sekä keramiikanpala, jonka ulkopinnassa oli puna-ruskean lasituksen fragmentteja.

Koekuopasta paljastunut kulttuurikerros ei ole ajoitettavissa. Paikalla ei myöskään ole varsinaista asutuserostumaa, vaan havaittu harmaa kerros lienee muodostunut läheisen asutuksen vaikutuksesta.

Koeruutu 1

Ennen koordinaattilinjojen ulottamista tutkimusalueen itärinteeseen kaivettiin 0,5x1,00 m:n laajuinen koeruutu kohtaan, joka sijaitsi pisteen m/9 läheisyydessä (karttaliite 4). Ruutu kaivettiin siksi, että koordinaattilinjojen vetämisen aikana kaivajilla ei ollut muuta tehtävää.

Paikalla osoittautui olevan ohut kulttuurikerros, joka n. 20 cm:n syvyydellä muuttui puhtaaksi hiekaksi. Löytyi pieniä punaisia ja mustia palaneen saven palasia, sekä aivan pinnasta myös tiiltä ja lasinpala. Kerrostuma vaikutti siksi vaatimattomalta, että se tulkittiin jonkinlaisiksi periferia-alueen kerrostumaksi.

Koeruutu 2

Tutkimusalueen eteläpuolella on alue, joka aikaisemmin on ollut peltona. Tämän peltoalueen pohjoispuolella on kohta, jossa Mattilanmaan rinne nousee hyvin loivasti, muodostaen suojaisen terassin (valokuvaliite 6, kuva 18 ja karttaliite 2). Koekuopasta 2 tehtyjen havaintojen perusteella päätettiin avata paikalle 2 x 2 m:n kokoinen koeruutu. Ruutu sijoitettiin pohjois-etelä-suuntaisesti ja se pyrittiin dokumentoimaan mahdollisimman tarkasti. Kaivauskartat on liitetty tämän kertomuksen yhteyteen.

Turpeenpoiston jälkeen pyrittiin tekemään päätelmiä pintakerrosten sekoittuneisuudesta. Maa oli savista ja paikoitellen niin kovaa, että sen kaivaminen lastoin oli mahdotonta. Maata rikottiin tämän takia lapiolla ja kaivettiin vasta tämän jälkeen. Koska savesta löytyi balanutta savea, keramiikkaa sekä rautaniitti ajateltiin, että paikalla saattaisi olla kulttuurikerros, jonka alueelle joskus ulottunut pelto olisi sekoittanut. Myöhemmin vaikutti kuitenkin siltä, että jos paikalla havaittu palokerros voidaan yhdistää savitiivisteen runsaaseen esiintymiseen, niin peltomuokkaus ei tule kysymykseen. Palokerros vaikutti nimittäin sekoittamattomalta ja se sijaitsi n. 20-40 cm:n syvyydessä.

Kun esiin tuli kiveystä kaivettiin ruutu tasoon ja dokumentoitiin. Tämän jälkeen kaikki tasot piirrettiin ja niiden välisistä n. 10 cm:n kerroksista tehdyt löydöt sijoitettiin erillisille löytökartoille. Tasossa 1 erotettiin savensekainen kulttuurimaa sekä kulttuurimaa vesisumutuksen avulla. Tärkeä erottava tekijä oli nyt se, että "kulttuurimaa" oli helpompi kaivaa kuin "savensekaista kulttuurimaa".

Kerroksesta 2 löytyi palanutta savea (jatkossa käyteen nimitystä savitiivistettä) 320 g, muutama keramiikanpala sekä kaksi katkelmaa jauhin- tai survinkivistä. Löydöt tulivat kulttuurimaasta, joka oli tasossa 2 varsin homogeenista; ainoastaan ruudun pohjoisosassa maa oli savista.

Kerroksessa 3 löytöjä tuli huomattavasti enemmän kuin edellisistä kerroksista. Savitiivistettä löytyi 790 g, keramiikkaa yli 100 g. Lisäksi löytyi kuonaa, eläimen hammaskiillettä sekä rautaniitti. Savitiivisteessä oli havaittavissa oksanpainanteita, mikä antoi aiheutta olettaa että paikalla on sijainnut rakennus. Keramiikka oli selvästi rautakautista. Koristelluista astianpaloista valtaosa oli koristeltu vedetyin viivoin, jotka muodostivat geometrisen kuosin.

Tasossa 3 tummaa kulttuurimaata oli vain ruudun eteläosassa. Muutoin ruutu oli savensekainen. Kiinnitettiin huomiota siihen, että kivet lähes kaikki olivat savisella alueella, mutta kuitenkin siten, että niitä oli eniten saven ja kulttuurimaan rajalla.

Seuraavaa tasoa kaivettaessa huomattiin, että löytöjä tuli erittäin niukasti tummasta kulttuurimaasta, kun sensijaan savimaasta tuli runsaasti löytöjä. Savitiivistettä löytyi 1320 g ja keramiikkaa 55 g. Löytyi myös eläimen hammaskiillettä sekä hioin ja hioimen katkelma. Tasossa 4 oli kiviä runsaasti mutta ne keskittyivät taas koeruudun saviseen osaan. Tummaa kulttuurimaata oli kuitenkin edellisessä tasossa vain ruudun eteläosassa (ks. myös valokuvaliite 9, kuva XVI).

Viidennessä kerroksessa löydöt harvenivat. Löytyi savitiivistettä 405 g, muutama keramiikanpala ja raudanpala. Kiveyksen alta paljastui kivikovaa puhdasta savea. Tummaa kulttuurimaata tuli ruudun eteläosasta ja kiveys vaikutti taas sijoittuvan saven ja tämän väliin. Ruudun länsireunan keskivaiheilla oli hiiltä (pieninä hippuina), muodostaen epänääräisen keskittymän. Hiilinäytteen ottaminen ei kuitenkaan onnistunut. Sensijaan otettiin viisi fosfaattinäytettä, joilla pyrittiin tutkimaan mahdollista pitoisuuseroa tumman kulttuurimaan ja saven välillä (liite 1). Analyysi ei kuitenkaan tuonut ratkaisua ongelmaan, mikä saattaisi johtua siitä, että näytteet otettiin liian myöhään. Savi oli puhtaan tuntuista, ja on mahdollista, että anomalia ei ole huuhtoutunut tälle savyydelle saakka.

Kerroksesta 6 löytyi 215 g savitiivistettä ja yksi keramiikanpala. Löydöt tulivat ruudun eteläpuoliskolta, mihin myös kivet keskittyivät. Tumma kulttuurimaa jatkui yhä ruudun eteläreunassa ja savi keskittyi sen pohjoispuolelle.

Koeruudun pohjoispuoli jätettiin tasoon 6, mutta eteläosassa kulttuurimaa jatkui vielä tasoon 7. Kerroksesta 7 löytyi 560 g savitiivistettä ja muutama keramiikanpala. Kiveys siirtyi savimaan mukana etelään päin, ja ulottui tasossa 7 ruudun reunaan saakka. Tason piirtämisen jälkeen kivet poistettiin ja todettiin, että niiden alla ei enää ollut kiveystä tai kulttuurimaata.

Leikkausten huononarvoisin yksityiskohta oli selvä nekikerros, joka oli havaittavissa pohjois- ja länsireunan leikkauksissa.

Eteläreunan leikkauksessa tumma kulttuurimaa oli niin dominoiva, että palokerrosta ei siinä pystynyt havaitsemaan. (Valokuvaliite 10, kuvat 36 ja 37) Palokerros ei myöskään erottunut tasokaivauksessa, joten sen asettaminen jonkin tietyn rakenteen tai tason yhteyteen on vaikeata tutkimatta tasojen vaaituslukuja. Tässä vaiheessa riittänee kuitenkin, että todetaan sen sijoittuvan suurinpiirtein löytörikkaan kerros 3:n yhteyteen. Valtaosa savitiivisteestä tuli siis palokerroksesta tai sen alta.

Koeruudusta 2 paljastunut nokikerros sekä savitiivisteeseen runsas esiintyminen (n. 3 kg) viittaa siihen, että paikalla sijaitsee palossa tuhoutuneen rakennuksen jäännös. Hyvin suurella todennäköisyydellä koeruutu 2 on osunut tämän rakennuksen pohjaan, tai muuhun siihen liittyvään rakenteeseen. Ruudun pohjoisosan savimaa saattaa olla rakennuksen lattia, kun taas kiveys voi liittyä tämän rakenteeseen. Tämän tulkinnan puolesta puhuu löytörikkaimmista kerroksista havaittu löytöjen keskittyminen savialueelle. Rakennuksen tai rakenteen ajoitus olisi keramiikan perusteella ristiretkiaika.

Koeruutu 3

Koeruutu 2:n länsipuolella, pisteiden k/4-5 ja l/4-5 välissä, havaittiin punaisia marjoja kasvavan pensaan alla kiveystä. Pensaan viereen avattiin n. 60x60 cm suuri koeruutu sen luonteen selvittämiseksi (karttaliite 4).

Osoittautui, että turpeen alla oli harmaata kulttuurimaata, jossa oli runsaasti erikokoisia kiviä. (valokuvaliite 6, kuva 32). Kun n. 10 cm maata oli poistettu, oli löytynyt n. 100 g palanutta savea sekä 2 pientä keramiikanpalaa. Syvemmältä löytyi vielä 225 g palanutta savea, kolmella rinnakkaisella vedetyllä viivalla koristeltu keramiikanpala sekä osittain sulaneen pronssiesineen katkelma, jonka ehjässä pinnassa näkyi kolme ympyräleimaa rivissä. Katkelma on pieni (6g) eikä identifioitavissa. Kiviä oli paikoitellen kahdessa kerroksessa, mutta ne eivät jatkuneet kulttuurimaata syvemmälle. Kulttuurimaa loppui n. 20-25 cm:n syvyydellä.

Kulttuurimaa oli paikalla vastaavanlaista kuin esim. k-linjan koekuopissa. Poikkeavaa oli kuitenkin kivien ja palaneen saveen runsas esiintyminen. Huomionarvoista on, että koeruudusta 3 löytynyt palanut savi oli aivan erityyppistä, kuin esim. koeruuduista 2 ja h/6 löytynyt. Kulttuurikerroksen liittyminen jonkinlaiseen rakenteeseen jäi toistaiseksi selvittämättä.

Yhteenveto (Mattilanmaa)

Tutkimusalueen etelärinteessä sijaitsevalla, loivasti nousevalla terassilla on sijainnut ristiretkiaikainen talo. Talon ympäristöön on muodostunut rautakautisia kulttuurikerrostumia, lähinnä etelä- ja itärinteisiin. Asutusta on saattanut olla paikalla jo aikaisemmin nuoremalla rautakaudella, koska alue kiinteästi liittyy lähetyvillä sijaitseviin polttokenttäkalmistoihin.

Mikäli Mattilanmaan asuinpaikan tutkiminen joskus toteutuu, niin kiinteitä rakenteita kannattaisi etsiä ainakin koeruutu 2:n ja k-linjan väliseltä alueelta. Viitteitä alueen kiinnostavuudesta antoi erityisesti koeruutu 3, josta löytyi runsaasti savitiivistettä ja sulaneen pronssikorun katkelma epämääräisestä kiveyksestä.

Historiallisella ajalla asutus näyttää keskittyvän tutkitun alueen länsiosiin. Mikäli tällä alueella on ollut asutusta rautakaudella, ovat siitä kertovat jäljet sellaisia, ettei niitä koekuopin pystynyt havaitsemaan. Syvimmän kulttuurikerroksen kohdalle kaivettu koeruutu h/6 ei osoittanut selvää kerrostuneisuutta. Rautakauden keramiikka ja historiallisen ajan löydöt olivat ainakin tällä kohdalla sekoittuneet toisiinsa.

SEPPÄLÄN VANHATALO JA ASUNTO

Työ aloitettiin luomalla maastoon koordinaatisto. Lähtöpisteeksi valittiin rajapyykki numero 14, jonka koordinaateiksi annettiin k/8. Koordinaatiston ruutukoko on 10 x 10 m, joten koekuoppia on tiheimmillään 10 m:n välein. Numerot kasvavat pohjoiseen päin ja aakkoset kulkevat lännestä itään. Yhteensä tutkittiin 26 koekuoppaa.

Kulttuurikerrosta ei havaittu seuraavissa koekuopissa: e/7 (peltosavea) ja 8 (osui kallioon), f/8 (kallio), h/6, i/8, j/5-6 ja 7-8 (kallio) sekä k/5-6 ja 7 (kallio). Epävarma, harmaa kulttuurikerros havaittiin pisteissä g/7, h/7-8, i/7, k/4 ja l/5. Ainoa harmaa kulttuurikerros, josta tehtiin löytö oli koekuopassa g/8. Paikalla oli n. 20 cm:n syvyyteen ulottuva harmaa kerros, josta löytyi pieni musta mineraalisekoitteinen keramiikanpala.

Pisteissä f/6-7 ja g/6 havaittiin selvä kulttuurikerros, joka oli syvimmillään koekuopassa f/6. Tummaa maata oli tässä kohdassa n. 35 cm:n syvyyteen saakka. Ainoa löytö näistä koekuopista oli kuopasta f/6 löytynyt pieni palaneen saven murunen. Kerrostuman ajoitus jäi avoimeksi, niinkuin myös sen laajuus. Linjojen 4 ja 5 jatkaminen eteläänpäin olisi tärkeätä, jotta kerroksen luonne selviäisi.

Koekuopasta i/6 löytyi muutama luun pala, tiiltä, lasitetun astian paloja, ruuvi ja metallilankaa. Kuopppa oli kallionpaljastuman päällä ja maata oli vain kymmenisen senttiä. Paikalla ei ollut kulttuurikerrosta, joten jäte on kerätty paikalle jostain muualta.

Koekuopasta j/4 paljastui n. 20 cm:n syvyydeltä maanpinnasta tiivistä kiveystä, johon liittyi tummaa kulttuurimaata ja runsaasti palanutta savea. Kiveyksen ja turpeen välillä oli kuitenkin n. 10 cm:n hiesu- tai savikerros, joka vaikutti löydöttömältä. Paikalle päätettiin avata koeruutu.

Koeruutu j/4

Koekuopppa j/4:n kohdalle avattiin n. 50x100 cm laaja koeruutu. Turpeen alta paljastui harmaa hiesukerros, josta löytyi muutama tiilenpala sekä palanutta savea.

Harmaassa maassa oli myös joitakin kiviä, mutta ne eivät muodostaneet yhtenäistä kiveystä. Kerroksesta n. 10-20 cm maanpinnasta, tuli vain 24 g palanutta savea, joten palaneen saven liittyminen nimenomaan kiveykseen on selvää.

Kun maata oli poistettu n. 20 cm paljastui koeruudusta yhtenäinen kiveys, johon liittyi tummaa maata (valokuvavaliite 11, kuva 21). Muutamia kiviä poistettiin, koska haluttiin löytää jotain, mikä todistaisi, että kyseessä on muinaisjäännös. Jo ensimmäisten poistettujen kivien alta löytyi hyvälaatuisia kiiltäväpintaista rautakauden keramiikkaa. Kerroksesta n. 20-30 cm maanpinnasta löytyi tähän lisäksi pari kuonanpalaa (metallikuonan) sekä 340 g palanutta savea. Poistetut kivet asetettiin takaisin ja runtu peitettiin. Koekuoppa j/4:n kohdalle asetettiin merkkipaalu, joka jäi hieman esiin turvepinnan yläpuolelle.

Muinaisjäännös tulkittiin polttokenttäkalmistoksi. Sen laajuudesta voi vain todeta, että se etelässä ei voi ulottua montaa metriä (3-5) koekuopasta j/4, sillä vastaan tulee pieni kallionnyppylä. Lännessä, idässä ja pohjoisessa sen mahdollista levintää rajaavat koekuopat. Mikäli kalmisto olisi laajentunut korkeuskäyrien suuntaisesti se ulottuisi kuvassa 22 (valokuvavaliite 11) näkyvän suuren katajan alle, mihin ei koekuoppaa kaivettu.

Yhteenveto (Seppälän Vanhatalo ja Asunto)

Asunnon tilan länsirinteessä sijaitsee polttokenttäkalmisto, joka saattaa selittää ainakin osan koekuopissa havaituista harmaista, epävarmoista kulttuurikerroksista. Muutamissa koekuopissa oli kuitenkin kulttuurimaata jonka vahvuus selittyyneen ainoastaan sillä, että rinteen välittömässä läheisyydessä on asuttu. Mikään seikka ei puhu sen puolesta, että kyseessä olisi esihistoriallinen asutus.

YHTEENVETO

Hadvalan kylän Rekolan, Mattilanmaan ja Asunnon tiloilta on paljastunut rautakautinen muinaisjäännöskompleksi, johon kuuluu kaksi polttokenttäkalmistoa sekä ristiretkiaikaisen rakennuksen jäännös. Havaittu rakennuksen jäännös ja sen ympäristössä havaitut kulttuurikerrokset eivät selitä kahden kalmiston esiintymistä, joten asutusjälkiä saattaa löytyä alueelta vielä lisää. Valitettavaa on, että omakotitalo-alueet ja Wärtsilä-Naviren tehdasalue sijoittuvat nimenomaan kalmistojen eteläpuolisiin rinteisiin.

Mikäli tutkimuskaivaukset käynnistyisivät havaittujen kohteiden esiinsaamiseksi, on tietenkin kalmistojen kaivaminen mielekäästä, jotta asutukselle saataisiin ajoituksia. Kalmistojen samanaikaisuuden tai eriaikaisuuden toteaminen voisi antaa viitteitä niitä käyttäneiden asutusyksikköjen lukumäärästä. Rakennuksen jäännöksen kaivamisen perusteet tulisivat olla muut kuin asutushistorialliset. Huomiota tulisi kiinnittää erityisesti huolelliseen dokumentointiin ja näytteidenottoon.

Kaivaukseen käytettäviä resursseja arvioitaessa pitänee myös ottaa huomioon, että savikerroksen kaivaminen on erittäin hidasta.

Mattilanmaan ja Rekolan välisen tien levennys tullaan suorittamaan syksyllä 1983. Paikalla tulisi silloin olla arkeologi, joka voisi valvoa maansiirtotöitä. Vaikka alueelta ei koekuopista löytynyt esihistoriallisiksi ajoitettavia kerrostumia, on sellaisten esiintymistä paikalla yhä pidettävä mahdollisena.

KOEUOPAT A JA B

Mattilanmaasta n. 500 m luoteeseen tehtiin kaksi koekuoppaa erääseen kallioiseen etelärinteeseen (karttaliite 6). Molemmista koekuopista paljastui tummaa kulttuurimaata, josta löytyi runsaasti tiiltä sekä hieman palanutta savea. Koekuopasta A löytyi lisäksi pieni (1g) punainen keramiikanpala, jonne on mineraalisekoite.

Turussa 02.12.1983


Jukka Luoto

fil.lis.
kaivausten valvoja


Henrik Asplund

fil.yo.
kenttätöiden johtaja

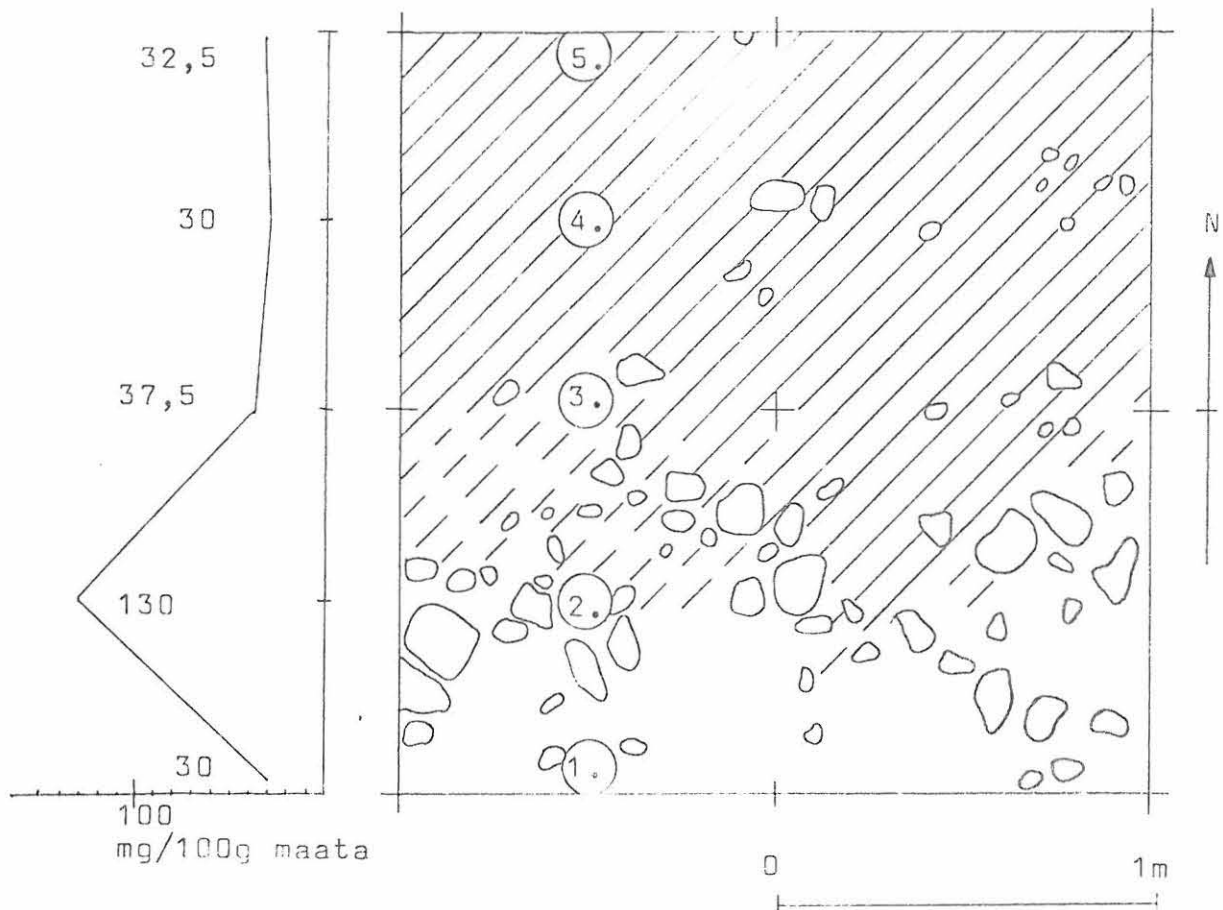
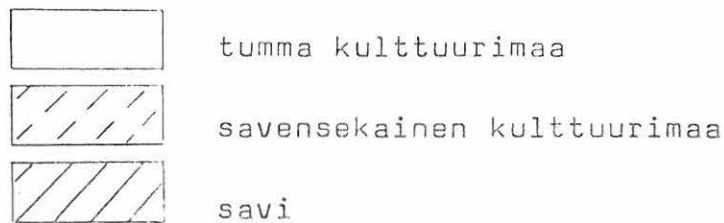
PIIKKIÖ, HADVALA, MATTILANMAA

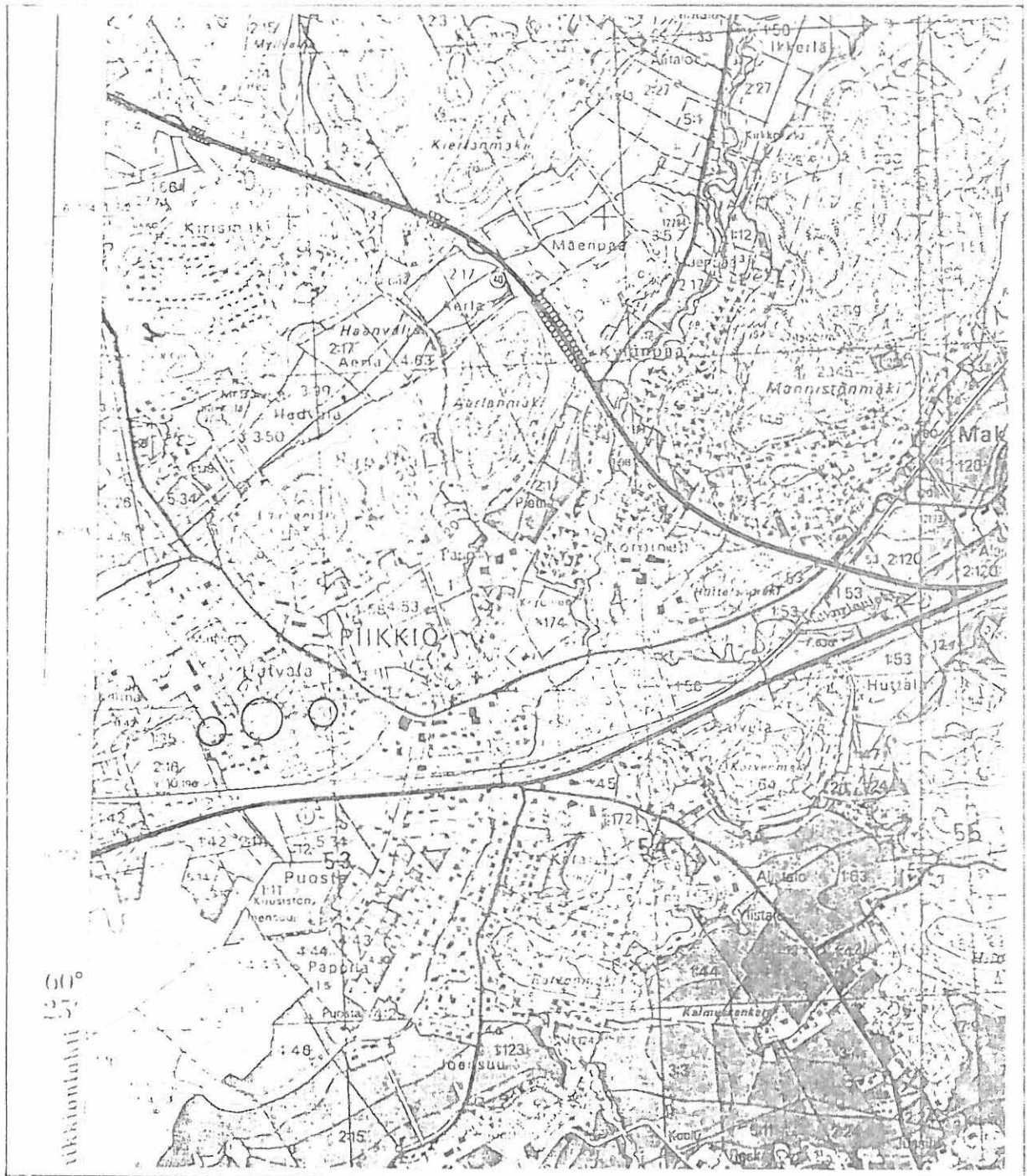
FOSFAATTINÄYTTEET

Näytteet otettiin tasosta 5. Ne kaivettiin puhtaalla las-
talla ja säilöttiin paperipusseihin. Yhteensä otettiin 5
näytettä alla esitetyn kartan mukaisesti. Pyrittiin tutki-
maan mahdollisia eroja tumman kulttuurimaan ja savimaan
fosfaattipitoisuuksien välillä.

Näytteet analysoitiin Turun yliopiston maaperägeologian
laitoksella, Anneli Terhon johdolla. Analyysissä käytet-
tiin HCl-menetelmää, joka antoi seuraavat tulokset: näyte
1.- 30, näyte 2.- 130, näyte 3.- 37,5, näyte 4.- 30 ja
näyte 5. - 32,5 mg/100 g maata. Nämä pitoisuudet on ha-
vainnollistettu yksinkertaisella diagrammilla alla esite-
tyn kartan yhteydessä.

TASO 5

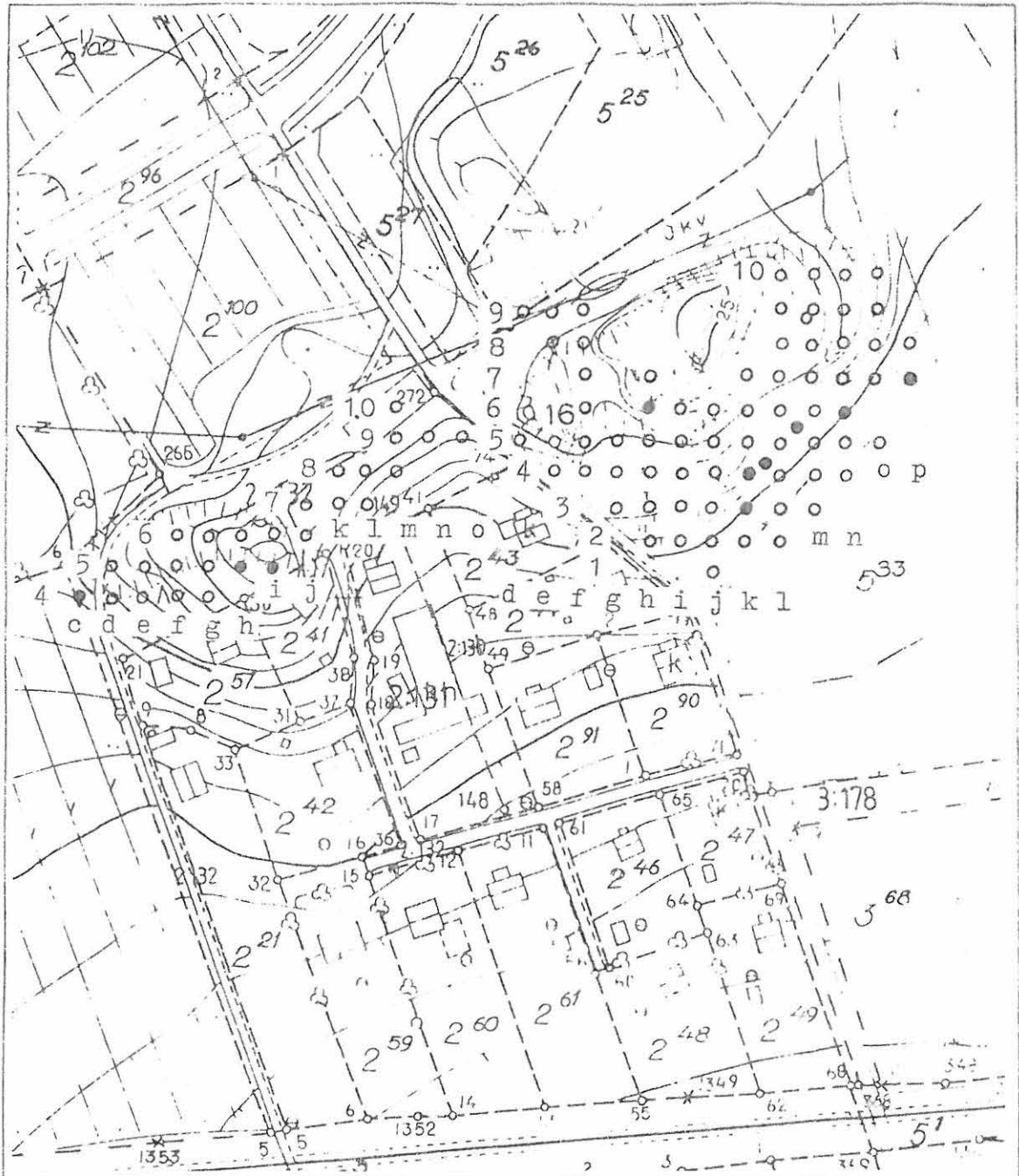




PIIKKIÖ, HADVALA

ote peruskartasta 2021 03

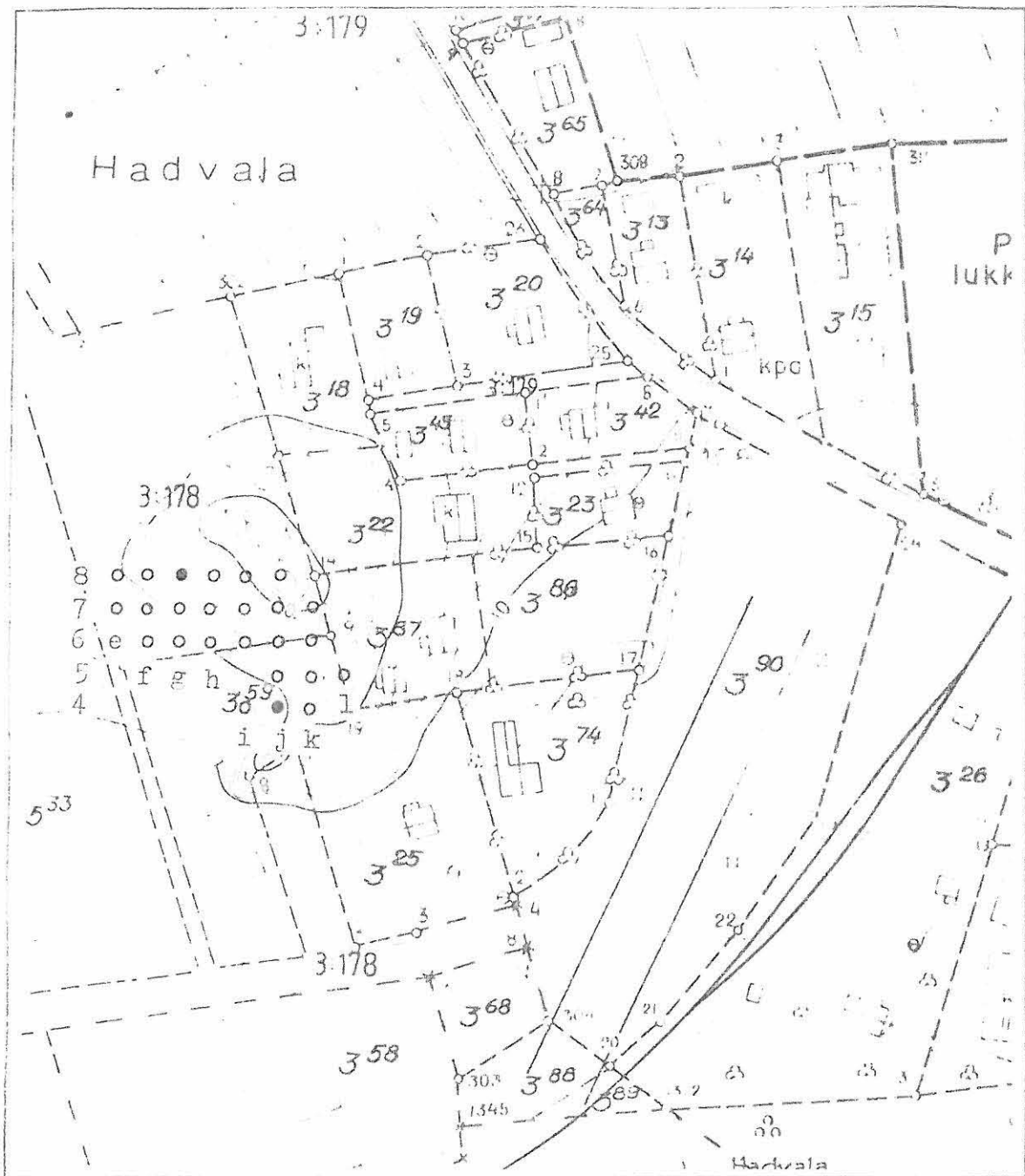
tutkimusalueet merkitty ympyröin



PIIKKIÖ, HADVALA, REKOLA JA MATTILANMAA

ote pohjakartasta 2021 03 02/16-17

- - koekuoppa
- - koekuoppa, josta rautakautista keramiikkaa



PIIKKIÖ, HADVALA, SEPPÄLÄN VANHATALO JA ASUNTO

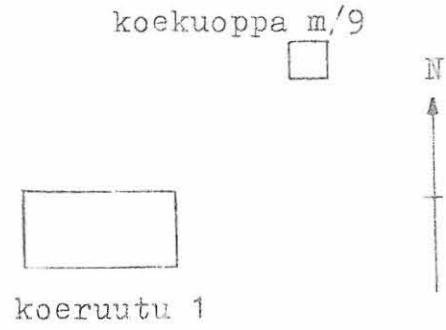
ote pohjakartasta 2021 03 02/18-19

- - koekuoppa
- - koekuoppa, josta rautakautista keramiikkaa

PIIKKIÖ, HAUVALA, MATTILANMAA

Koeruudut 1 ja 3

MK 1:50



MK 1:50



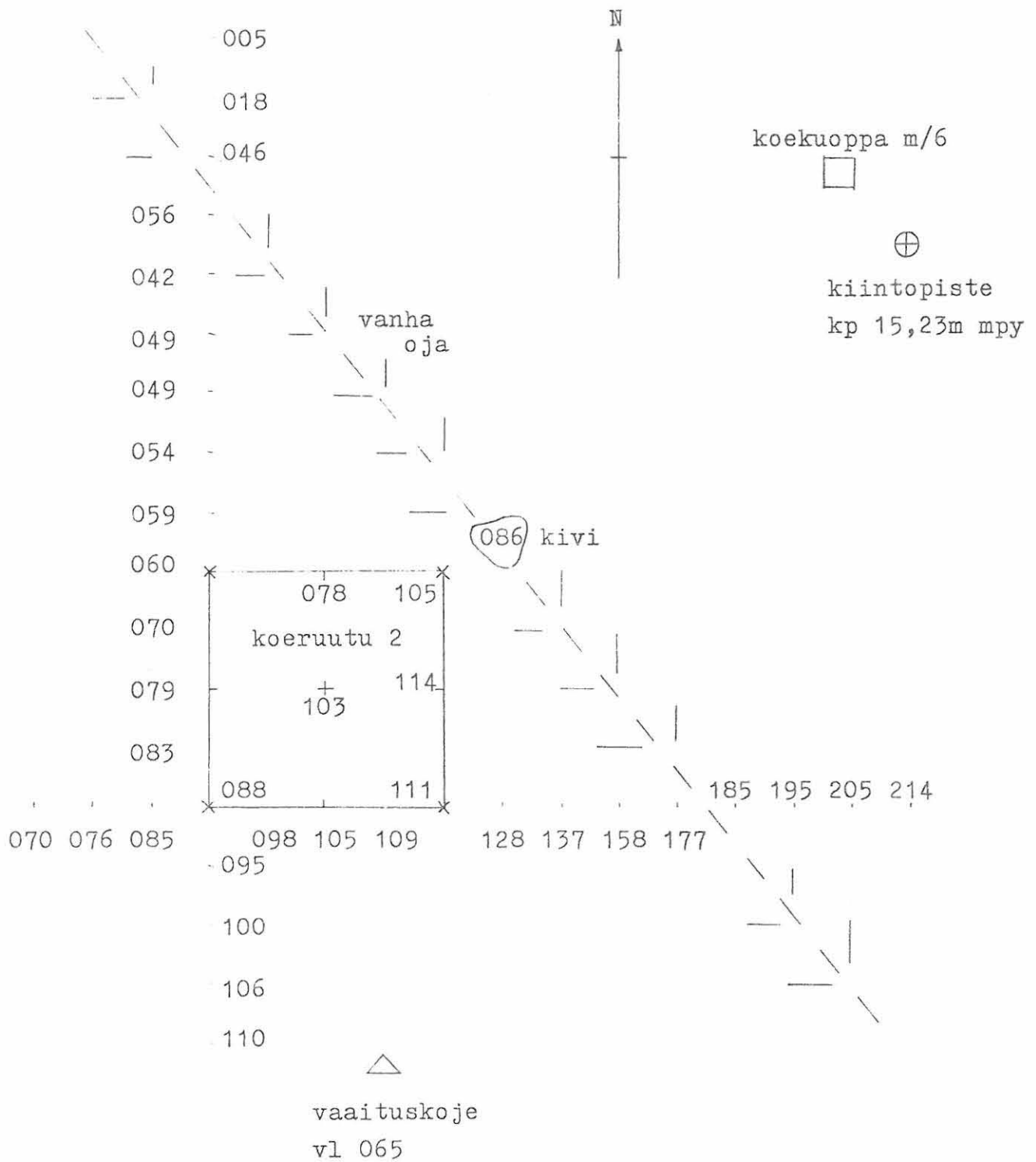
koekuoppa 1/4

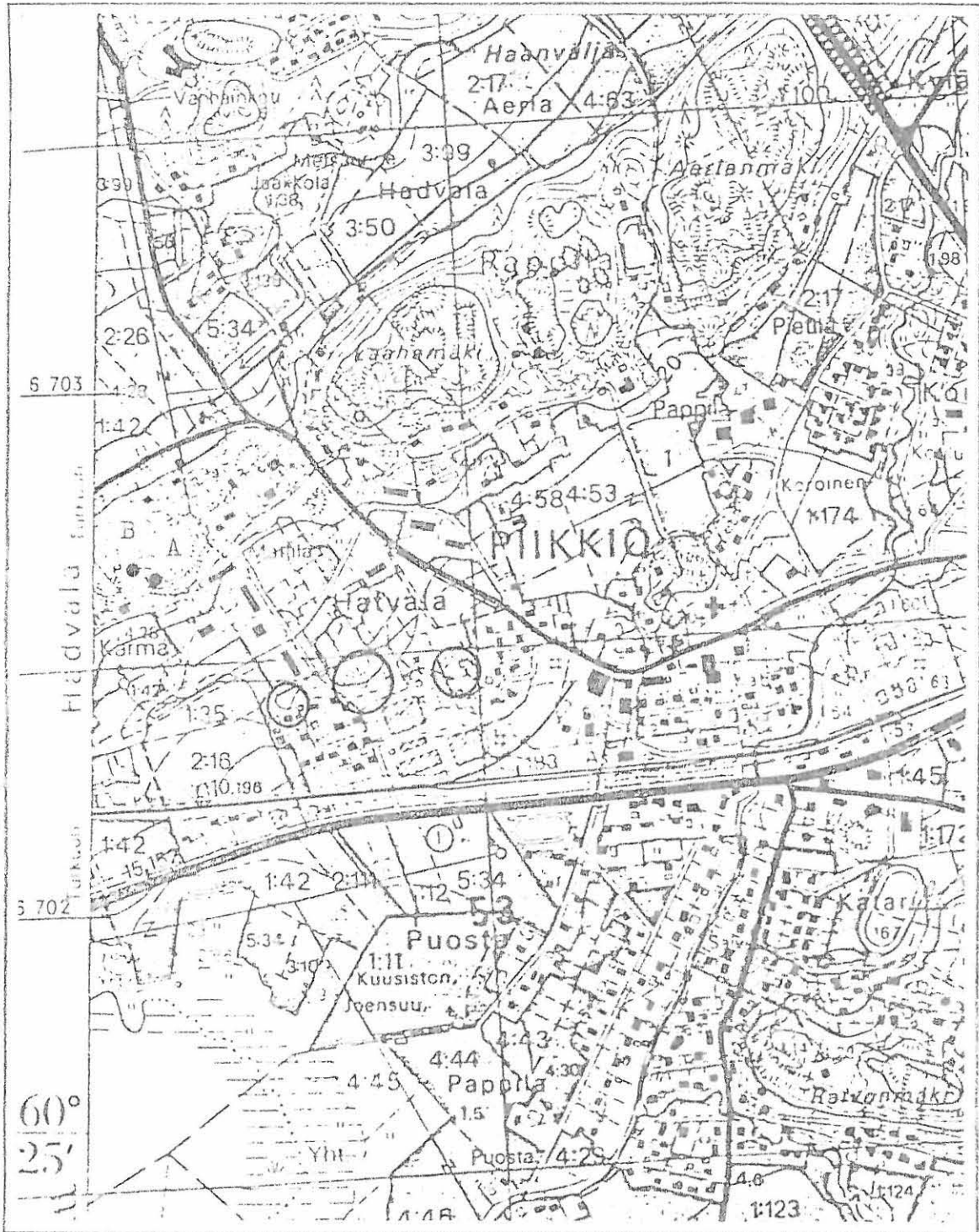
A small square symbol located below the text "koekuoppa 1/4".

PIIKKIÖ, HADVALA, MATTILANMAA

Koeruutu 2

MK 1:50





PIIKKIÖ, HÄÄDVALA

suurennos peruskartasta 2021 02

MK n. 1:10 000

Varsinaiset tutkimusalueet merkitty ympyröin

Koekuopast A ja B merkitty pienin täytetyin ympyröin

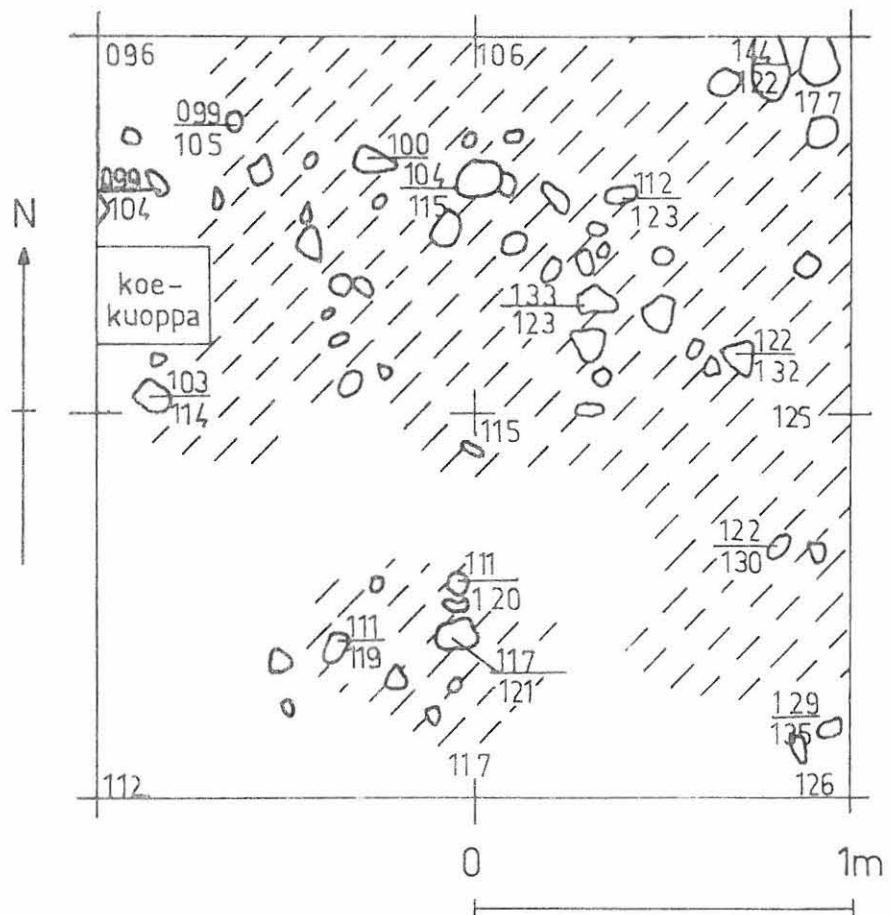
PIIKKIÖ, HADVALA, MATTILANMAA 1983

Taso 1

kp 15, 23

vl 065

MK 1:20

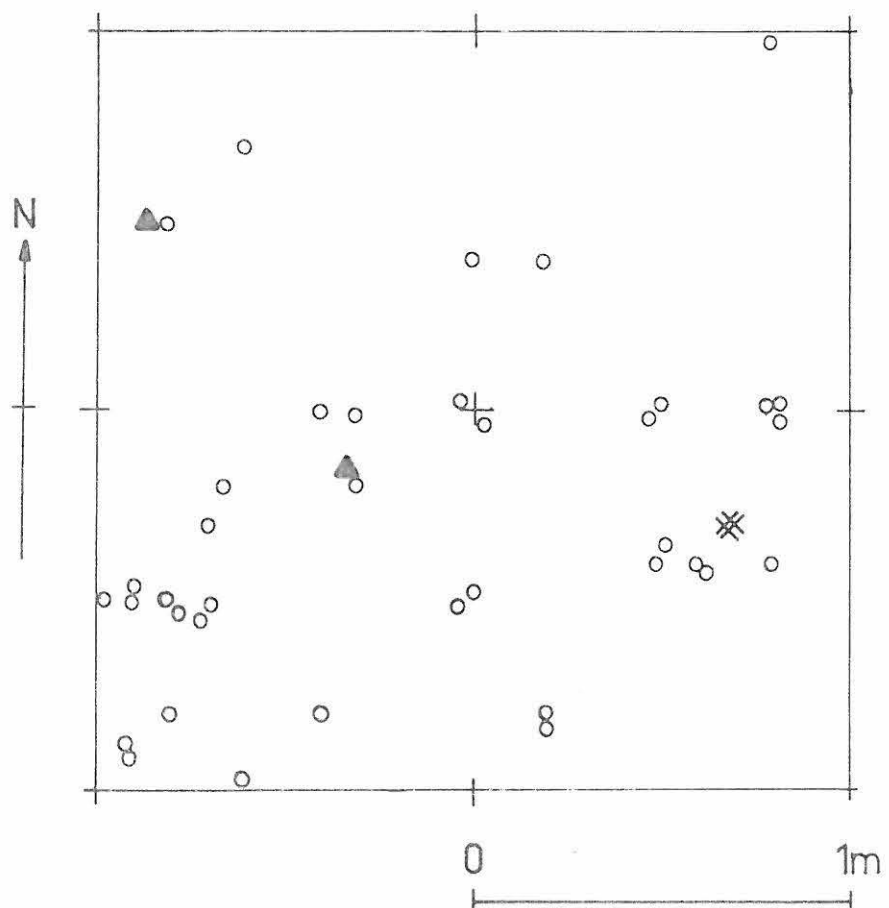


PIIKKIÖ, HADVALA, MATTILANMAA 1983

Löytökartta, kerros 2

MK 1:20

- ✱ hiilikeskittymä
- ▲ keramiikka
- savitiiviste



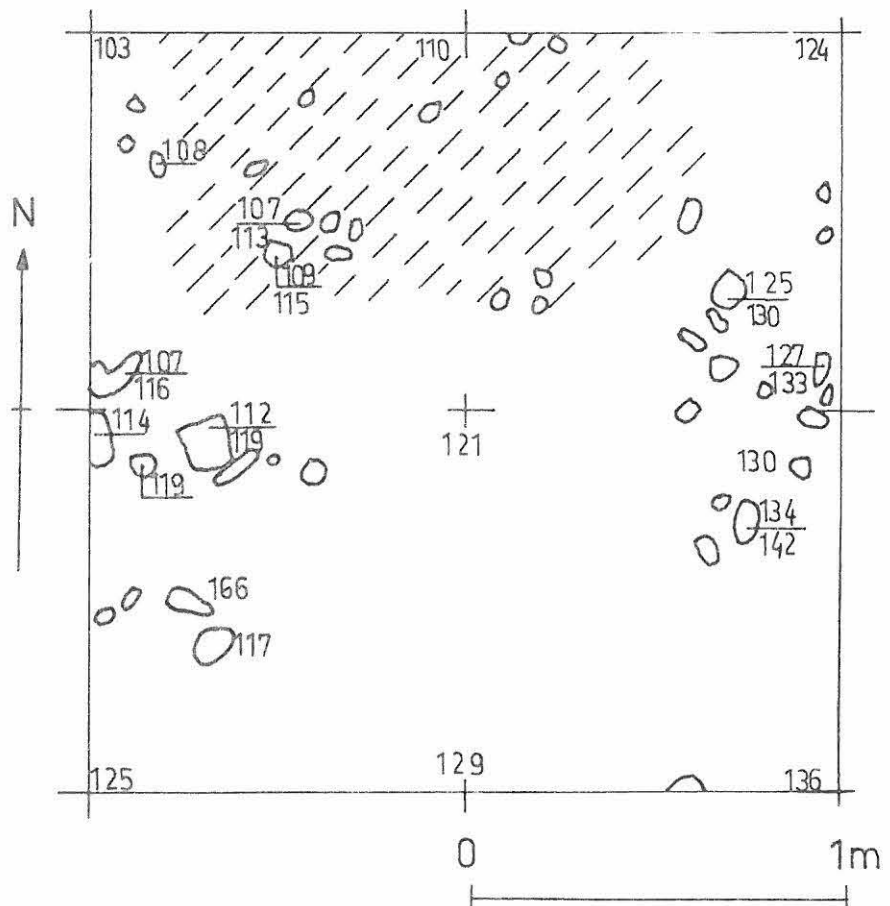
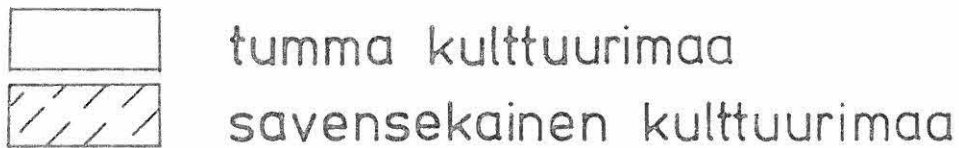
PIIKKIÖ, HADVALA, MATTILANMAA 1983

Taso 2

kp 15,23

vl 065

MK 1:20

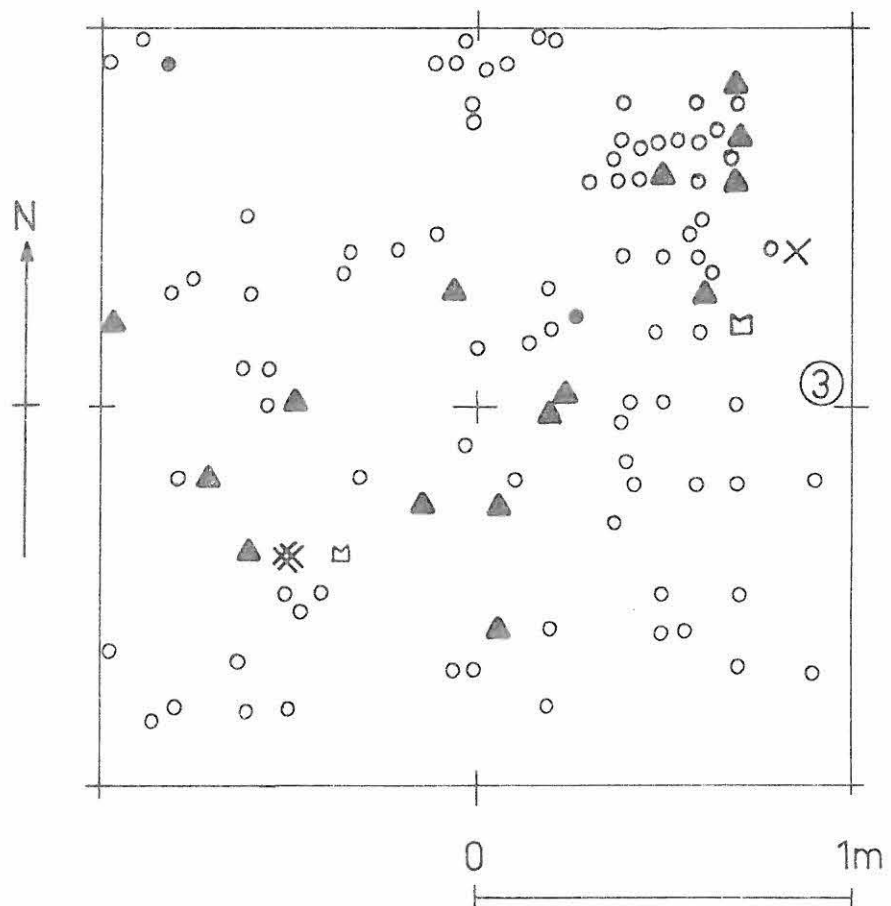


PIIKKIÖ, HADVALA, MATTILANMAA 1983

Löytökartta, kerros 3

MK 1:20

- ③ rautaniitti
- ✱ hiilikeskittymä
- × kvartsi-iskos
- ▲ keramiikka
- savitiiviste
- kuona
- ⊞ eläimen hammaskiille



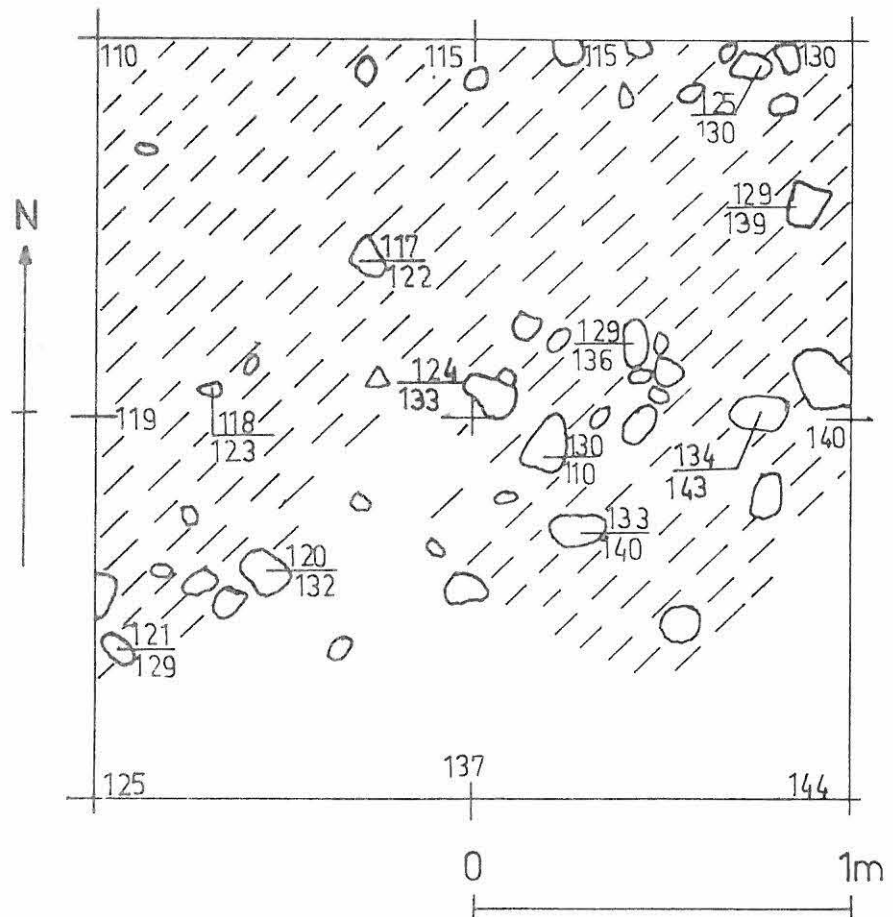
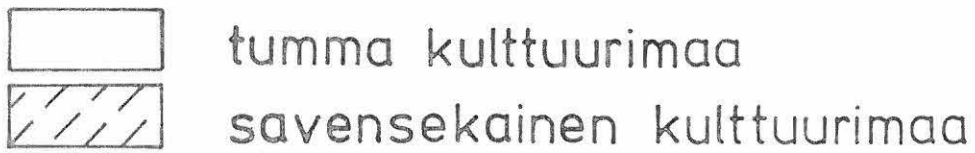
PIIKKIÖ, HADVALA, MATTILANMAA 1983

Taso 3

kp 15,23

vl 065

MK 1:20

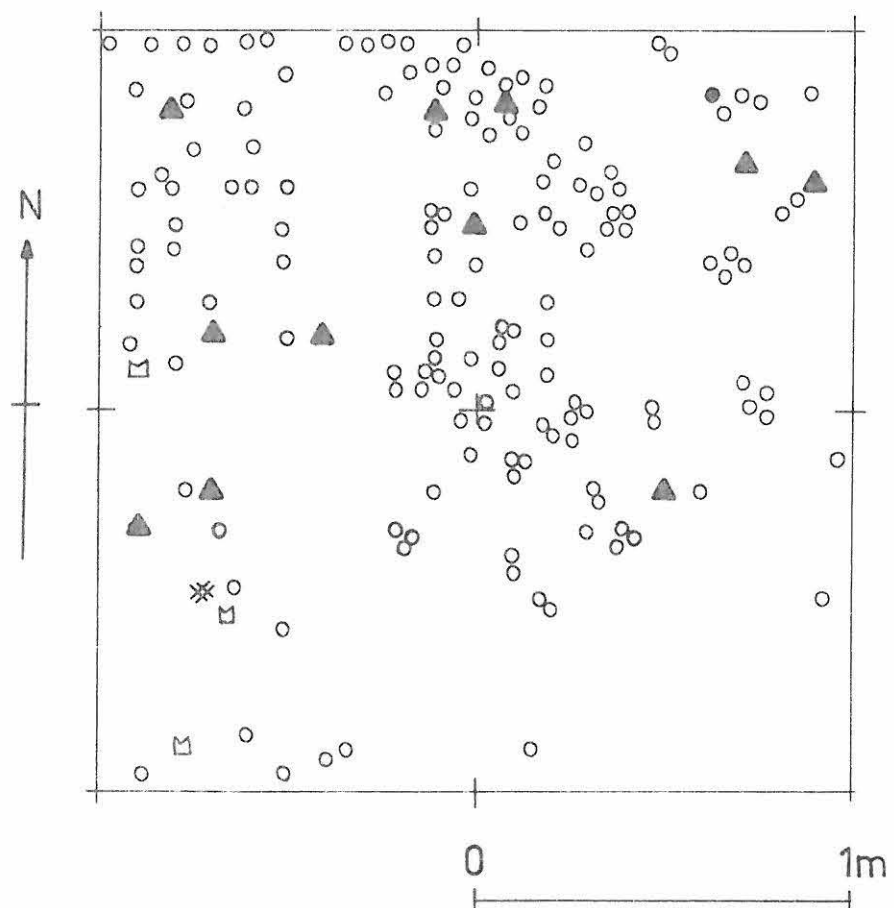


PIIKKIÖ, HADVALA, MATTILANMAA 1983

Löytökartta, kerros 4

MK 1:20

- ▲ keramiikka
- savitiiviste
- kuona
- ☐ eläimen hammaskiille



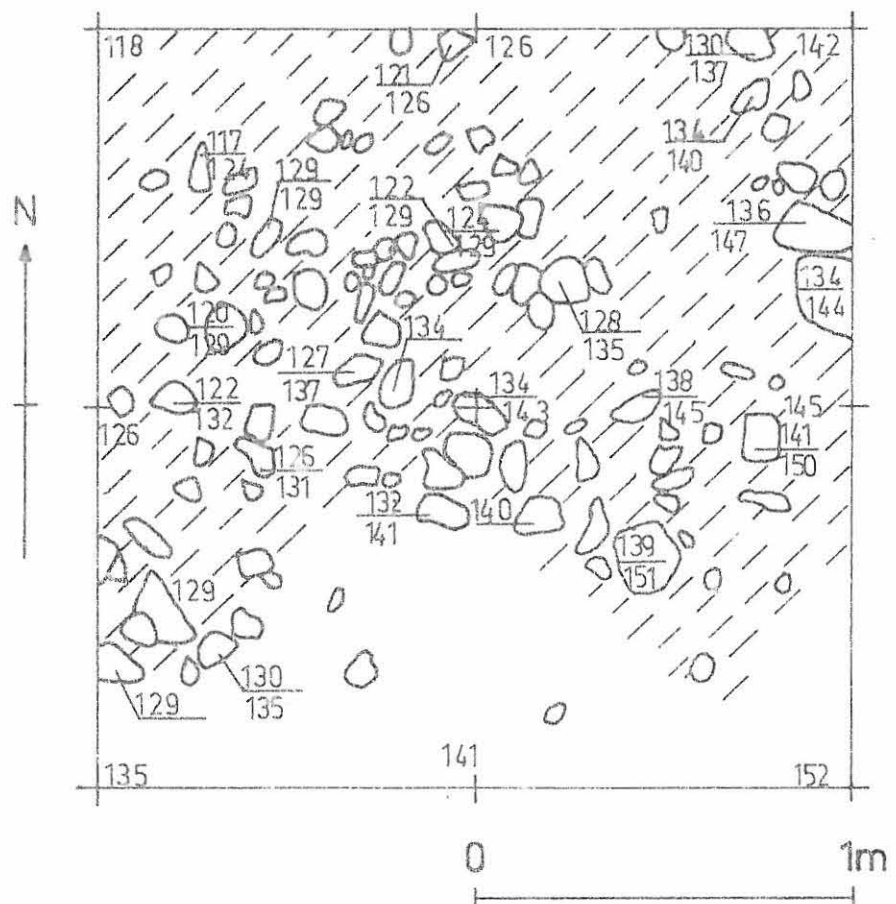
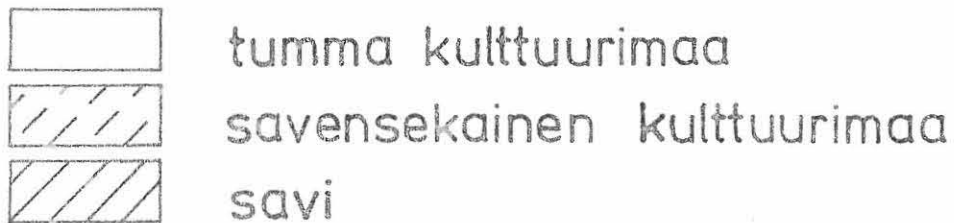
PIIKKIÖ, HADVALA, MATTILANMAA 1983

Taso 4

kp 15,23

vl 065

MK 1:20

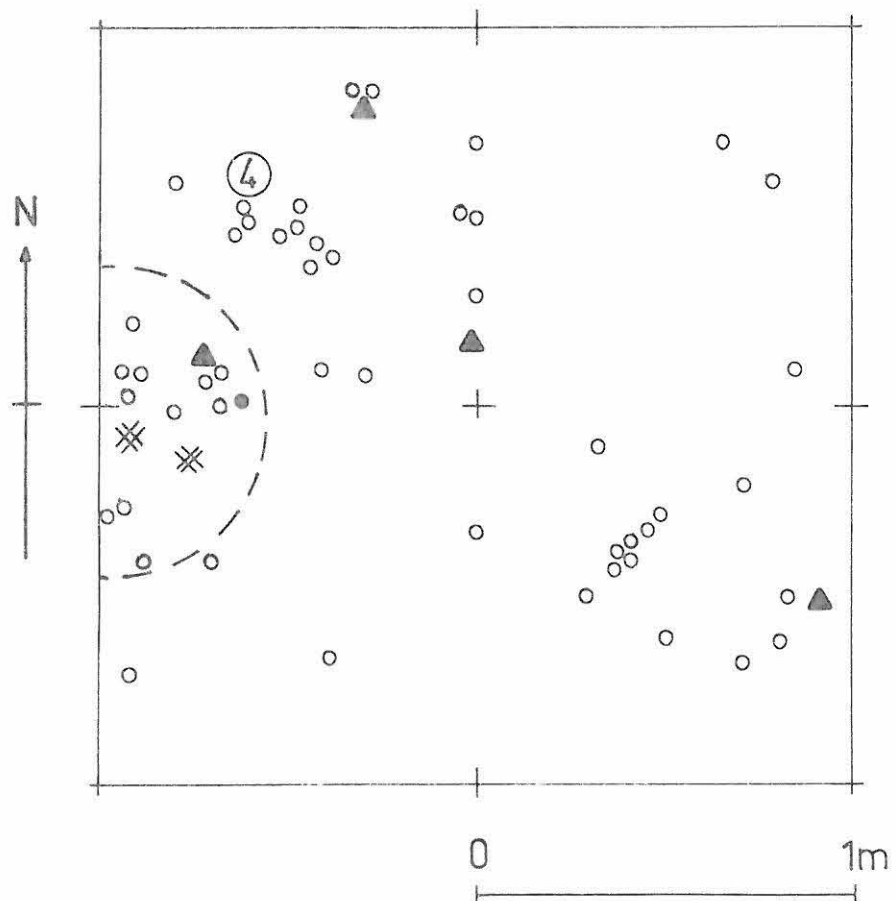


PIIKKIÖ, HADVALA, MATTILANMAA 1983

Löytökartta, kerros 5

MK 1: 20

- ④ raudanpala
- * hiilikeskittymä
- ▲ keramiikka
- savitiiviste
- kuona
- hiilikeskittymän raja



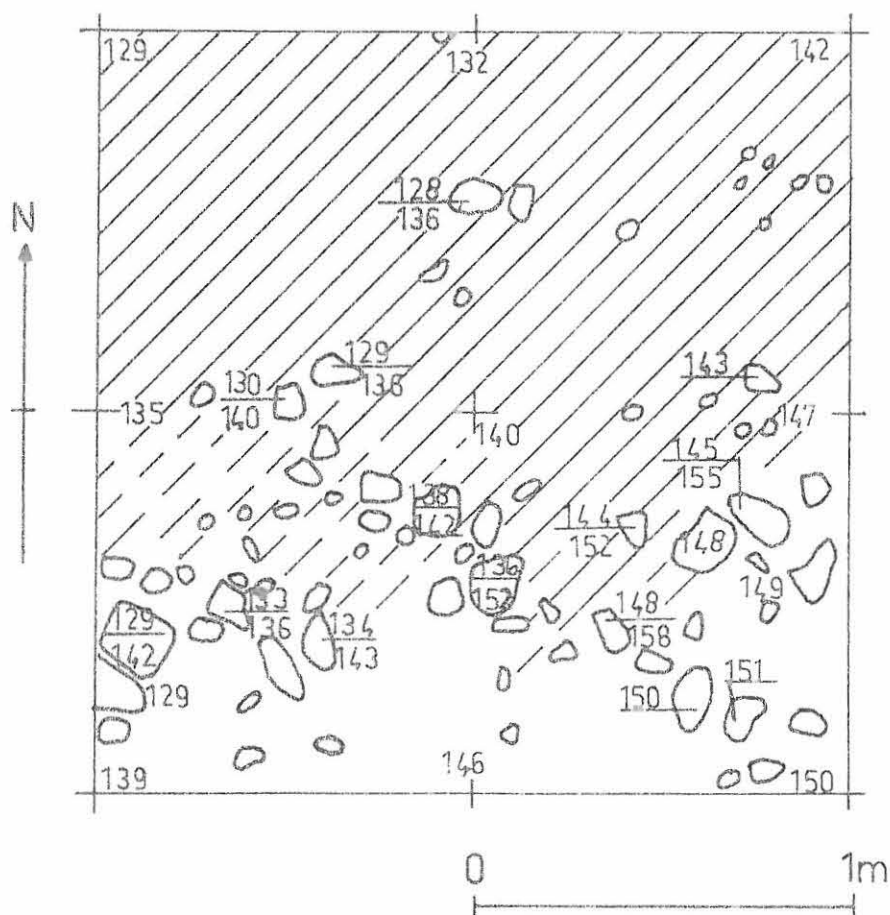
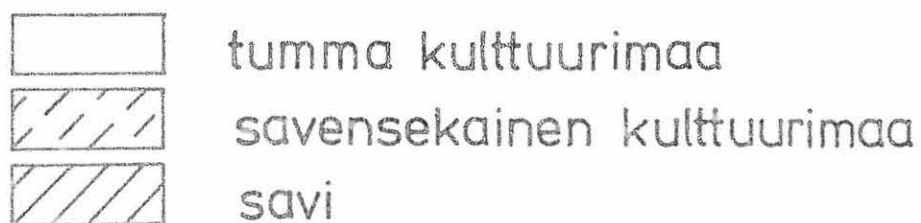
PIIKKIÖ, HADVALA, MATTILANMAA 1983

Taso 5

kp 15,23

vl 065

MK 1:20

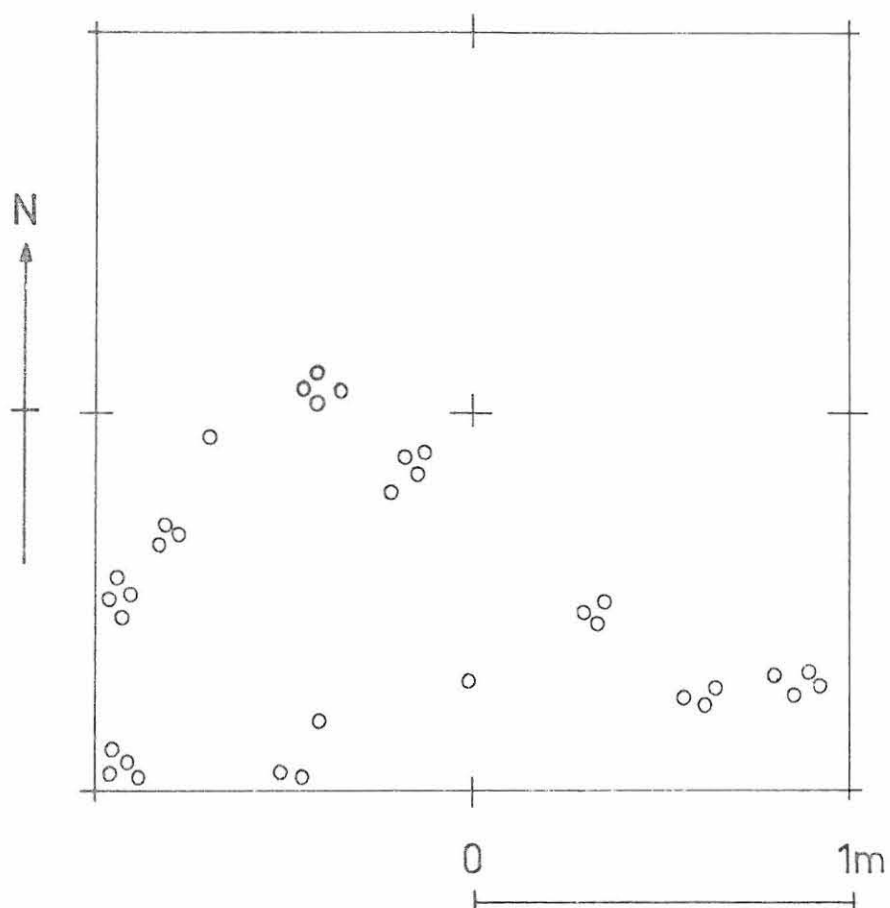


PIIKKIÖ, HADVALA, MATTILANMAA 1983

Löytökartta, kerros 6

MK 1:20

- o savitiiviste




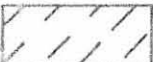

PIIKKIÖ, HADVALA, MATTILANMA 1983

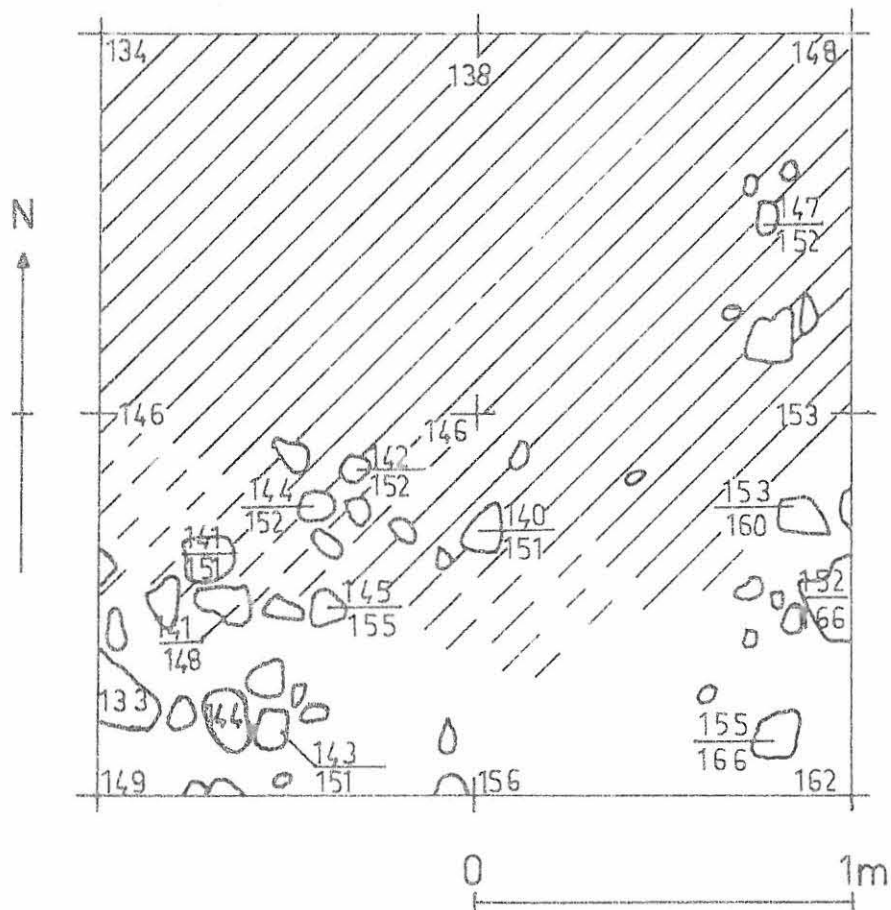
Taso 6

kp 15,23

vl 065

MK 1:20

-  tumma kulttuurimaa
-  savensekainen kulttuurimaa
-  savi

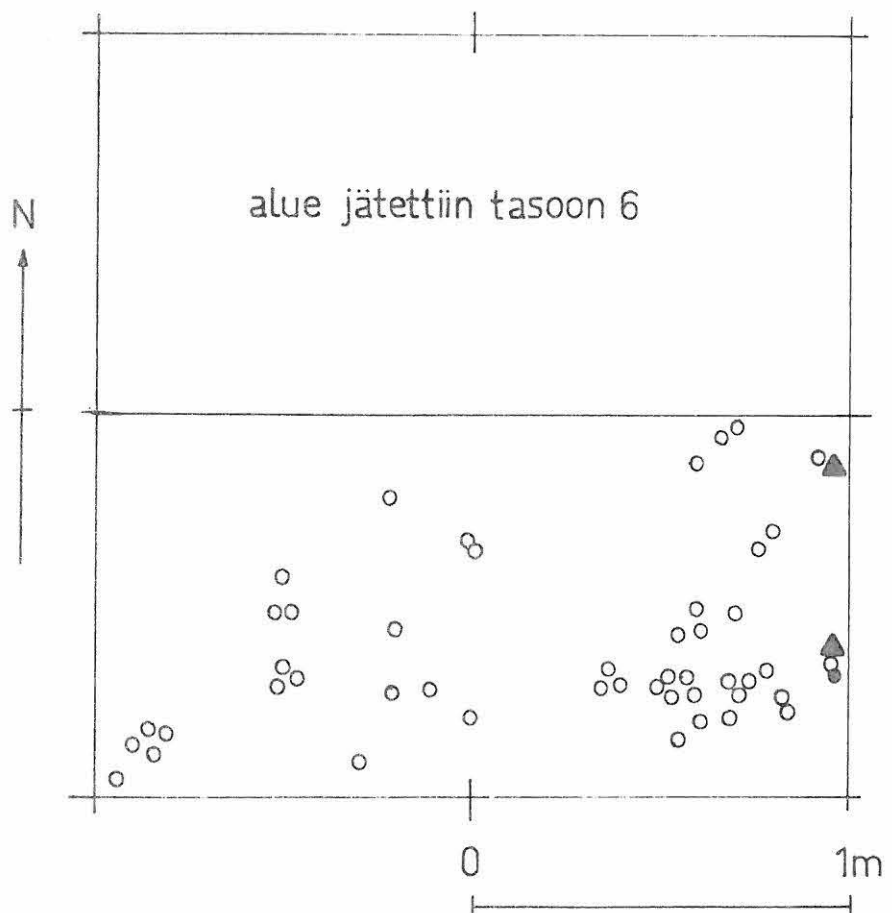


PIIKKIÖ, HADVALA, MATTILANMAA 1983

Löytökartta, kerros 7

MK 1:20

- ▲ keramiikka
- savitiiviste
- kuona





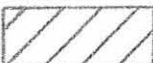
PIIKKIÖ, HADVALA, MATTILANMAA 1983

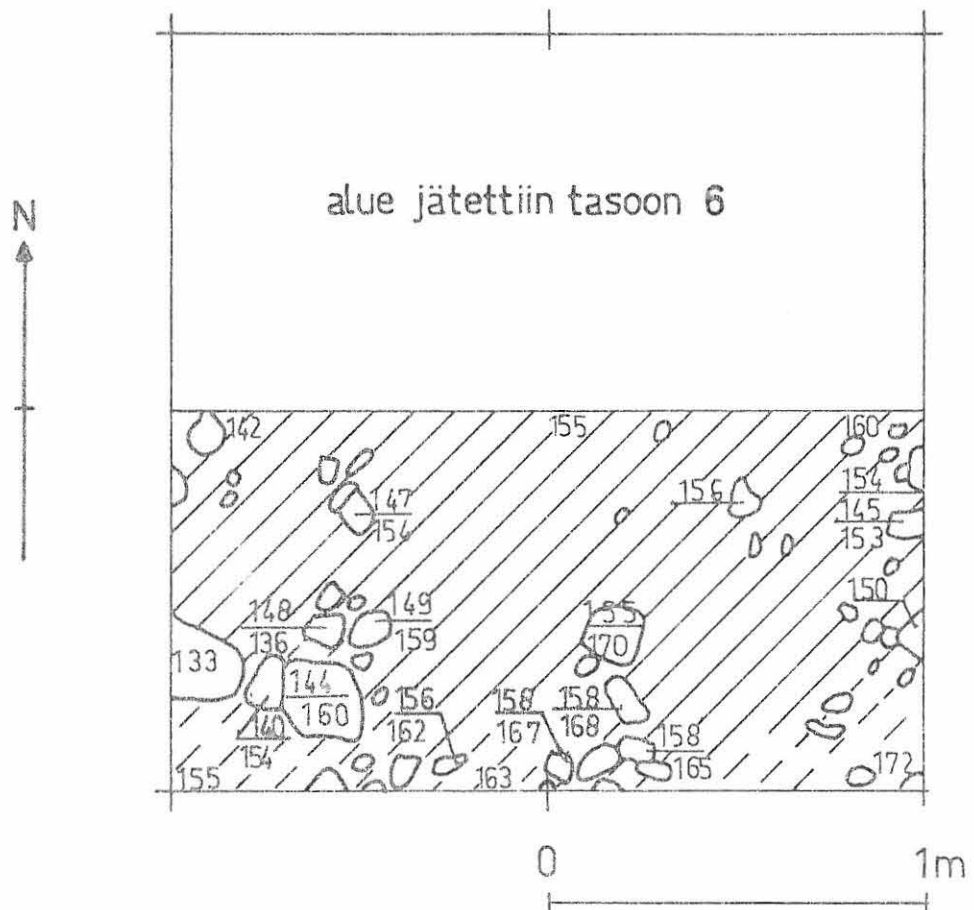
Taso 7

kp 15,23

vl 065

MK 1:20

-  tumma kulttuurimaa
-  savensekainen kulttuurimaa
-  savi



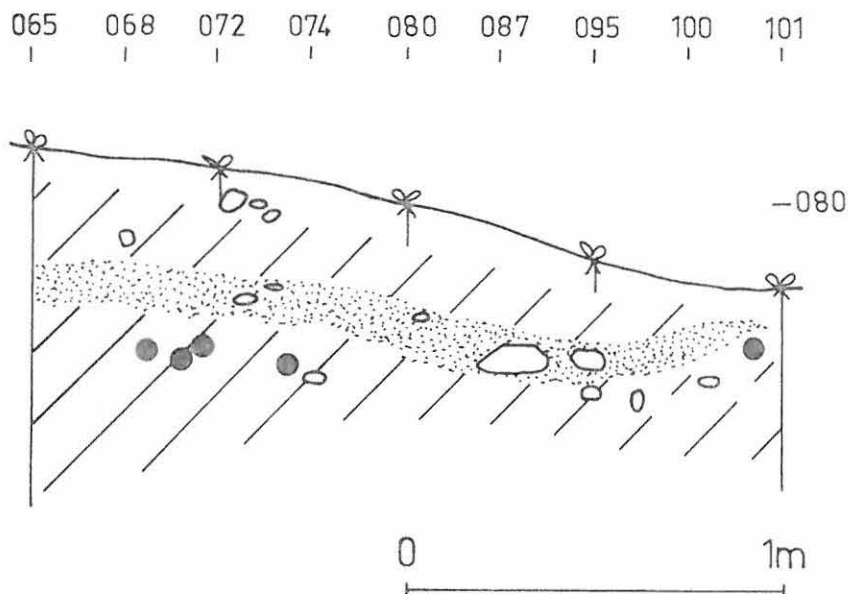
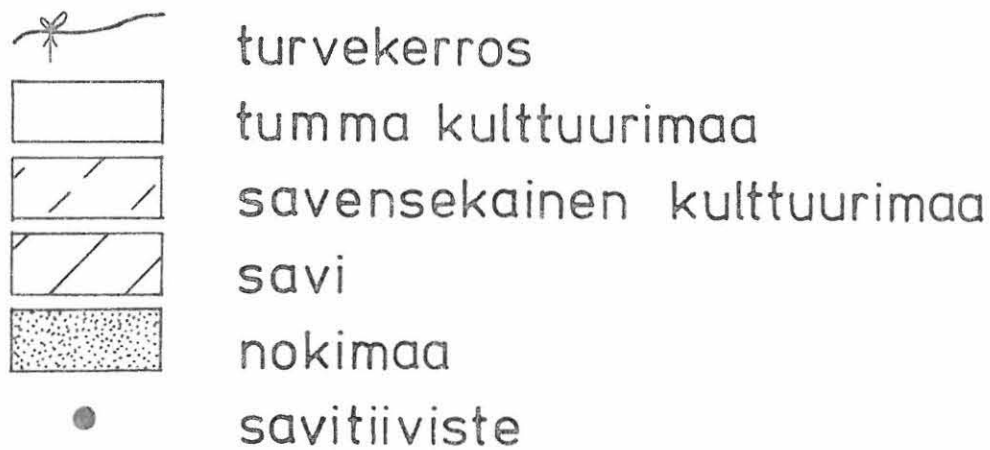
PIIKKIÖ, HADVALA, MATTILANMAA 1983

Pohjoisreunan leikkaus

kp 15,23

vl 065

MK 1:20



PIIKKIÖ, HADVALA, MATTILANMAA 1983

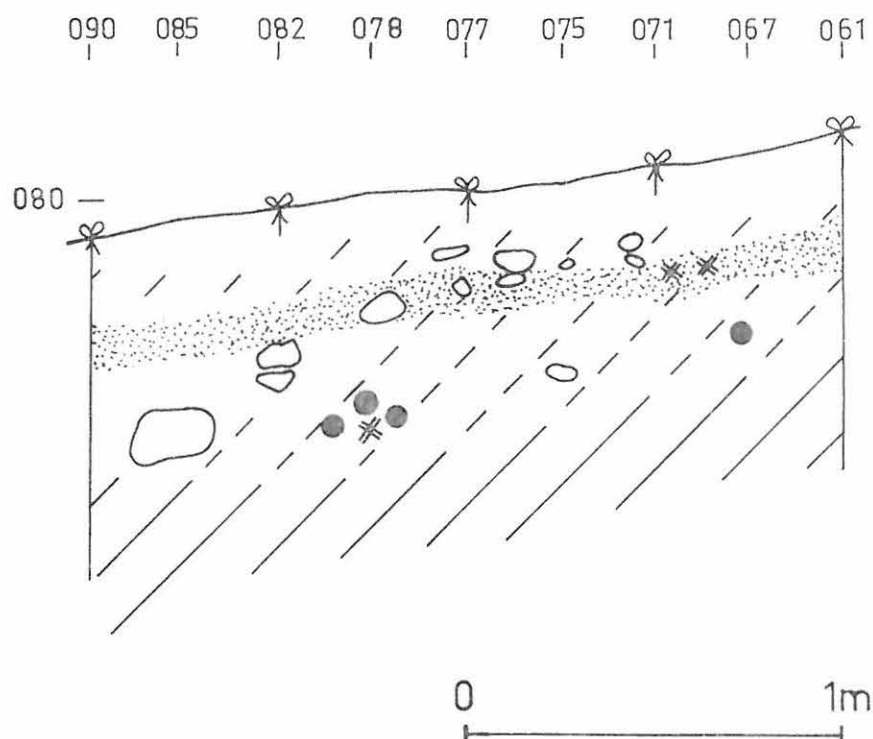
Länsireunan leikkaus

kp 15,23

vl 065

MK 1:20

-  turvekerros
-  savitiiviste
-  hiilikeskittymä
-  tumma kulttuurimaa
-  savensekainen kulttuurimaa
-  savi
-  nokimaa



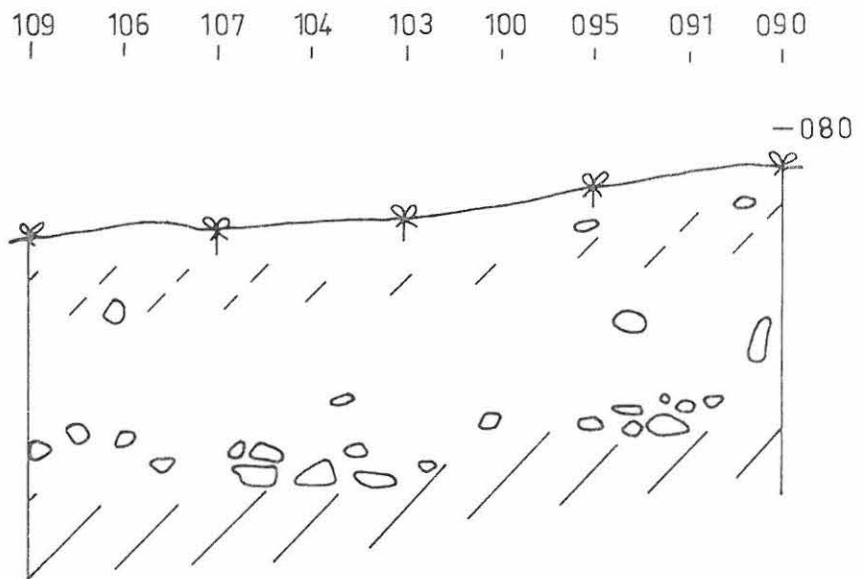
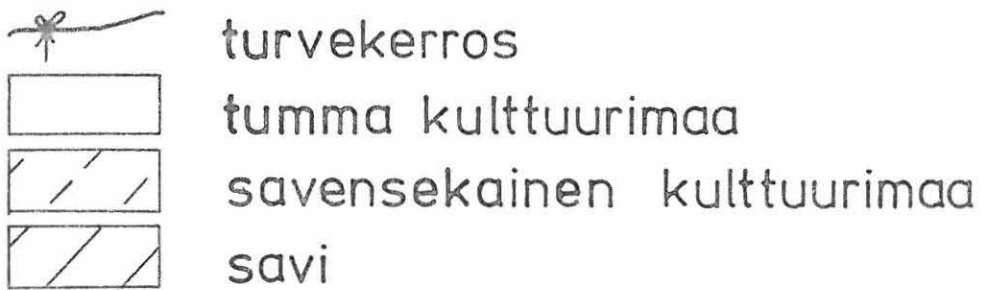
PIIKKIÖ, HADVALA, MATTILANMAA 1983

Eteläreunan leikkaus

kp 15,23

vl 065

MK 1:20



0 1m

VALOKUVALUETTELO

"6x6 -kuvat"

- I. Koekuoppa 2. Leikkaus, jossa näkyy n. 10 cm paksu palokerros.
- II. Koeruutu h/6. Kuvattu idästä, kun n. 50 cm maata on poistettu.
- III. Koeruutu h/6. Kuvattu idästä, kun n. 60 cm maata on poistettu.
- IV. Koeruutu h/6. Kuvattu idästä, kun n. 70 cm maata on poistettu.
- V. Sama kuin edellinen, mutta hieman syvemmällä.
- VI. Koeruutu h/6. Kuvattu idästä, kun n. 80 cm maata on poistettu.
- VII. Koeruutu h/6. Länsipään leikkaus kuvattu idästä.
- VIII. Koeruutu h/6. Itäpään leikkaus kuvattu lännestä.
- IX. Koeruutu 2 tasossa 1, kuvattu etelästä. Maa on kasteltu sumuttimella.
- X. Koeruutu 2 tasossa 2, kuvattu etelästä.
- XI. Koeruutu j/4. Kuvattu etelästä, kun n. 20-30 cm maata on poistettu.
- XII. Koeruutu i/5. Kuvattu idästä, kun n. 20 cm maata on poistettu. Kivetön alue on koekuoppa i/5:n paikka, josta on poistettu kiviä.
- XIII. Koeruutu h/5. Kuvattu etelästä, kun kiveys on paljastunut turpeen alta. Keramiikkaa ja iskos in situ.
- XIV. Koeruutu h/5. Keramiikkaa in situ. (kuva epä-tarkka)
- XV. Koeruutu 2 tasossa 3, kuvattu etelästä.
- XVI. Koeruutu 2 tasossa 4, kuvattu etelästä.
- XVII. Koeruutu 2 tasossa 5, kuvattu etelästä.
- XVIII. Koeruutu 2 tasossa 5, kuvattu koillisesta.
- XIX. Koeruutu 3. Kuvattu etelälounaasta kun kiveys on paljastettu turvekerroksen alta.
- XX. Koeruutu 2 tasossa 6, kuvattu etelästä.
- XXI. Koeruutu 2 tasossa 6, kuvattu koillisesta.

"kinofilmi -kuvat"

- 1 Mattilanmaan kaakkoisrinne kuvattu Seppälän Vanhatalon tontilta. Naviren tehdashallit jäävät kuvan ulkopuolelle.
- 2 Koekuoppa 2. Leikkaus, jossa näkyy n. 10 cm paksu palokerros.
- 3 Koeruutu h/6. Kuvattu idästä kun n. 20 cm maata on poistettu.
- 4 Koeruutu h/6. Kuvattu idästä kun n. 30 cm maata on poistettu.
- 5 Koeruutu h/6. Kuvattu idästä kun n. 40 cm maata on poistettu.
- 6 Koeruutu h/6. Kuvattu idästä kun n. 50 cm maata on poistettu.
- 7 Koeruutu h/6. Itäpäässä näkyvä rakenne kun maata on poistettu n. 50 cm. Kuvattu lännestä.
- 8 Koeruutu h/6. Kuvattu idästä kun n. 60 cm maata on poistettu.
- 9 Sama kuin edellinen, mutta erillainen valotus.
- 10 Koeruutu h/6. Kuvattu idästä kun n. 70 cm maata on poistettu.
- 11 Sama kuin edellinen, mutta hieman syvemmällä.
- 12 Koeruutu h/6. Kuvattu idästä kun n. 80 cm maata on poistettu.
- 13 Koeruutu h/6. Koeruudun itäpään leikkaus kuvattu lännestä.
- 14 Koeruutu h/6. Länsipään leikkaus kuvattu idästä.
- 15 Koeruutu h/6. Luoteiskulma, missä raja tumman kulttuurimaan ja puhtaan hiekan välillä on selvä.
- 16 Koeruutu 2 tasossa 1, kuvattu etelästä. Maa on kasteltu sumuttimella.
- 17 Sama kuin edellinen, mutta maa on saanut kuivua hieman.
- 18 Mattilanmaan kaakkoisrinne kuvattu tontilta 3⁵⁹.
- 19 Koeruutu 2 tasossa 2, kuvattu etelästä.
- 20 Koeruutu j/4. Kuvattu etelästä kiveyksen paljastuksessa.
- 21 Koeruutu j/4. Kuvattu etelästä kun maata on poistettu n. 25-30 cm.

- 22 Seppälän Vanhatalo. Tontin länsirinne kuvattu lännestä.
- 23 Koeruutu i/5. Kuvattu idästä kun n. 20 cm maata on poistettu. Kivetön alue on koekuoppa i/5:n paikka.
- 24 Koeruutu h/5. Kuvattu etelästä kun kiveys on paljastunut. Keramiikkaa ja iskos in situ.
- 25 Koeruutu h/5. Keramiikkaa in situ.
- 26 Koeruutu 2 tasossa 3, kuvattu etelästä.
- 27 Rekolan tontin itärinne kuvattu itä-kaakosta.
- 28 Koeruutu 2. Hioin ja savitiivisteempala in situ kerrosta 4 kaivettaessa.
- 29 Koeruutu 2 tasossa 4, kuvattu etelästä.
- 30 Koeruutu 2 tasossa 5, kuvattu etelästä.
- 31 Koeruutu 2 tasossa 5, kuvattu koillisesta.
- 32 Koeruutu 3. Kuvattu etelä-lounaasta kun n. 10 cm maata on poistettu ja kiveys on tullut näkyviin.
- 33 Koeruutu 2 tasossa 6, kuvattu etelästä.
- 34 Koeruutu 2 tasossa 6, kuvattu koillisesta.
- 35 Koeruutu 2. Pohjoisreunan leikkaus kuvattu etelästä. Maa on kasteltu sumuttimella.
- 36 Koeruutu 2 tasossa 7, kuvattu pohjoisesta.
- 37 Koeruutu 2. Länsireunan leikkaus kuvattu idästä.
- 38 Koeruutu 2. Eteläreunan leikkaus kuvattu pohjoisesta.
- 39 Koeruutu 3. Kuvattu etelä-lounaasta kun n. 20 cm maata on poistettu.



27. Rekolan tontin itärinne kuvattu itä-kaakosta.



23. Koeruutu i/5.
Kuvattu idästä kun
n. 20 cm maata on
poistettu. Kivetön
alue on koekuoppa
i/5:n paikka.



24. Koeruutu h/5. Kuvattu etelästä kun kiveys on paljastunut. Keramiikkaa ja iskos in situ.



25. Koeruutu h/5. Keramiikkaa in situ.



18. Mattilanmaan kaakkoisrinne kuvattu tontilta 3⁵⁹.



32. Koeruutu 3.
Kuvattu etelä-lou-
naasta kun n. 10 cm
maata on poistettu
ja kiveys on tullut
näkyviin.



VII. Koeruutu h/6. Länsipään leikkaus kuvattu idästä.



VIII. Koeruutu h/6. Itäpään leikkaus kuvattu lännestä.



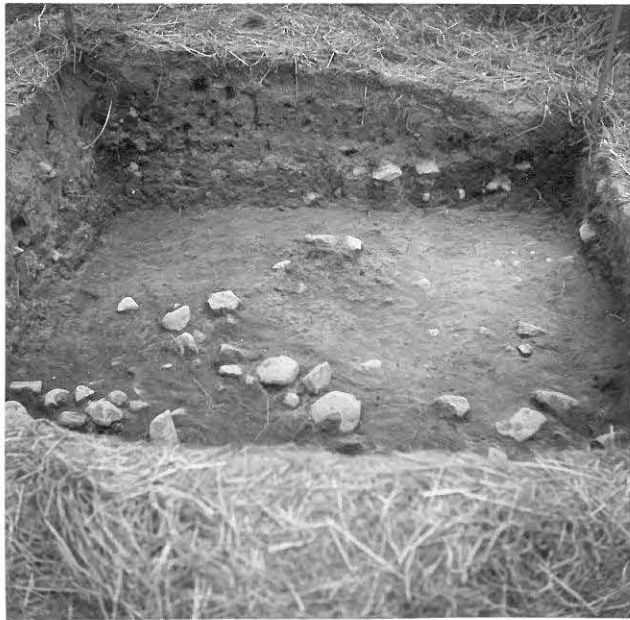
7. Koeruutu h/6. Itäpäässä näkyvä rakenne kun maata on poistettu n. 50 cm. Kuvattu lännestä.



15. Koeruutu h/6.
Luoteiskulma, missä raja tumman kulttuurimaan ja puhtaan hiekan välillä on selvin.



XVI. Koeruutu 2 tasossa 4, kuvattu etelästä.



XVII. Koeruutu 2 tasossa 5, kuvattu etelästä.



36. Koeruutu 2 tasossa 7, kuvattu pohjoisesta.



37. Koeruutu 2. Länsireunan leikkaus kuvattu idästä.



22. Seppälän Vanhatalo. Tontin länsirinne kuvattu lännestä.



21. Koeruutu j/4.
Kuvattu etelästä
kun maata on poistettu n. 25-30 cm.